

{ Γεωρ. Π. Καλογερόπουλος }

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Π. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑ

50—Οδός Σταδίου—50

1930

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α1.52.413.0010

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ

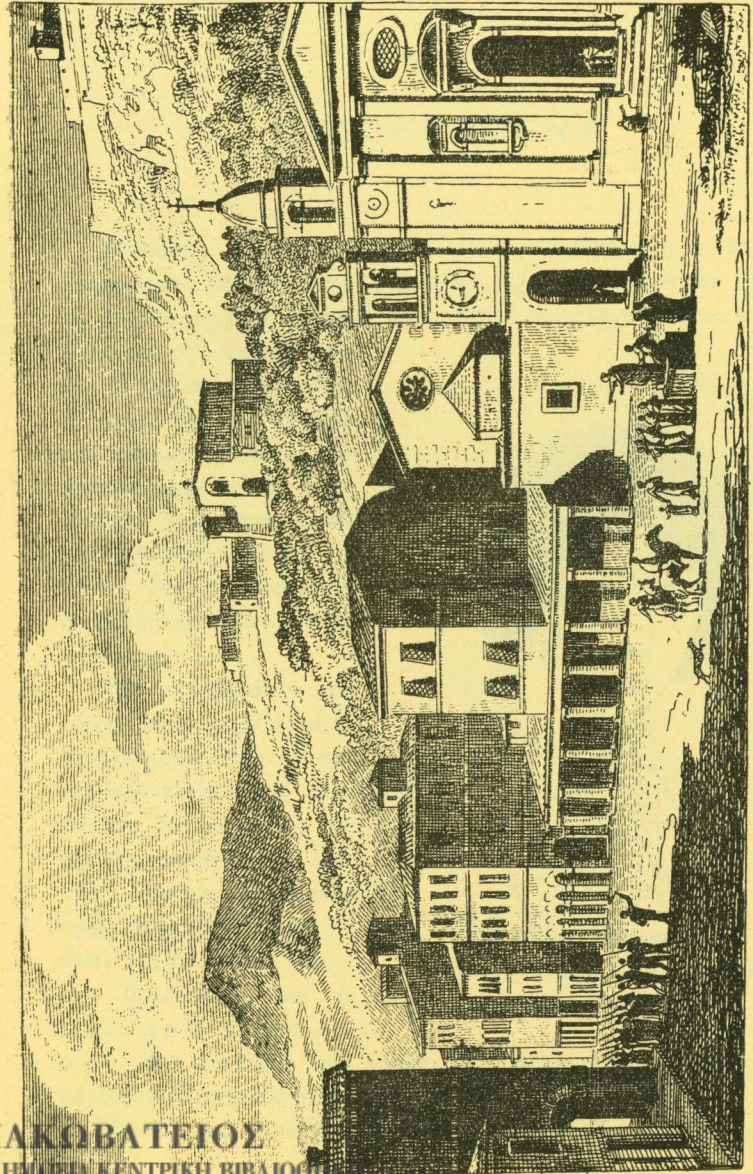

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντίνου Λομβάρδου πρὸς τὸν Χιώτην περὶ τοῦ Νικολάου Οὔγου Φωσκόλου.
2. Βίος Γερασίου Μαρκοῦ.
3. Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου Ταβουλάρη καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Λομβάρδου πρὸς τὸν Παν. Χιώτην.
4. Ὁ «Γοῦμενος τῆς Ἀναφωνήτρας» ποίημα τοῦ Ἀνδρέου Μαρτζώκη μετὰ σημειώσεων καὶ μικρῶς εἰσαγωγῆς.

Ο Ἅγιος Μάρκος (Ἐκ τῶν περιγήσεων τοῦ Castellan)

ΙΑΚΟΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Πολλάκις παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς παρατηρήθη ἡ τάσις τοῦ σφετερισμοῦ τῆς ἐθνικότητος ἀνδρῶν, οἵ ὅποιοι διέπρεψαν μὲν ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ, δὲν ἔγραψαν ὁμῶς, ἕνεκα διαφόρων λόγων, εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς πατρίδος των.

Ἡ πενία, αἱ σπουδαί, ὁ πόθος τῆς εἰς εὐρύτερον κύκλον διαδόσεως τῶν πνευματικῶν αὐτῶν προϊόντων, τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ζητήσουν πόρους εἰς ξένην γῆν, ἡ ὁποία ἐνησμενίσθη νὰ ἐμφανισθῇ ὡς γενέτειρά των.

Εἰς τὴν μελέτην μου αὐτὴν ἐξιστοροῦνται αἱ ἀπεγνωσμένοι πλὴν ἄκαρποι προσπάθειαι τοῦ Λομβάρδου, ἵνα ματαιώσῃ τὴν πραγματοποιηθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἀπόπειραν πρὸς ἰδιοποίησιν τῶν ὁσίων τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ Φωσκόλου, καὶ ὁ βίος τοῦ Γερρασίμου Μαρκορά τοῦ ὁποίου τὴν Ἑλληνικὴν καταγωγὴν καὶ μόρφωσιν διημισηθήτησεν ἐσχάτως ὁ Ἰταλικὸς τύπος.

Ἐπίσης εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνονται καὶ δύο ἐπιστο-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ὁ Οὐγὸς Φώσκολος

(Ἀπὸ τὰς σκιαγραφίας τῆς Ἰσαβέλλας Θεοτόκη Ἀλβροίτη).

λαί τοῦ Ταβουλάρη καὶ τοῦ Λομβάρδου πρὸς τὸν Χιώτην, ὅστις, ἐπειδὴ περιεποιεῖτο καθ' ὑπερβολὴν τοὺς ξένους, εἶχεν ἀποκτήσει τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῶν, ἐκμεταλλευόμενος δὲ ταύτην οὐκ ὀλίγας προσέφερεν ὑπηρεσίας εἰς τὸν ριζοσπαστισμὸν.

Ἐπισυνάπτω πρὸς τούτοις τὸν «Γοούμενον τῆς Ἀναφωνήτας» τοῦ Ἀνδρέου Μαρτζώκη μετὰ σημειώσεων καὶ εἰσαγωγῆς,

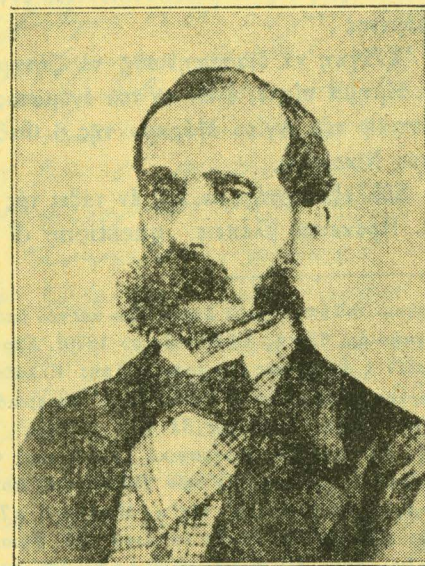
1. ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΛΟΜΒΑΡΔΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ

ΧΙΩΤΗΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ¹

Ἡ κάτωθι ἐπιστολή, χρονολογούμενη ἀπὸ τῆς 1 Αὐγούστου 1870¹, δεικνύει τὰς ἀτρύτους ἐνεργείας τοῦ Λομβάρδου πρὸς ἀπόδοσιν

1. Ὁ Φώσκολος ἀπέθανε τὴν πρώτην Ὀκτωβρίου 1827 ἐν τῇ προαστείῃ Turnham Green τοῦ Λονδίνου, καθ' ἣν ἡμέραν τὸν ἐπεσκέφθη ὁ διερχόμενος ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς πρωτεύουσας Ἰωάννης Καποδίστριας καὶ ἐτάφη εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ Chiswick. Οἱ Ζακύνθιοι, ὡς ἐπληροφόρηθησαν τὸ θλιβερόν συμβάν, ἐτέλεσαν μνημόσυνον εἰς τὸν καθολικὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Μάρκου. Κατ' αὐτὸ ἐξεφώνησεν Ἱταλιστὴ τὸν ἐπιμνημόσυνον λόγον ὁ Διονύσιος Σολωμὸς [τὸν λόγον τοῦτον μεταφράσας ὁ ἔγκριτος ἱστοριοδίφης Λεων. Ζώης ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν «Ἑλπίδα» ΚΖ ἀρ. 1355—1368], καὶ ἐλεγείον «ἀπήγγειλε» ὁ ποιητὴς Διον. Γρυπάρης, ἀπεφασίσθη δέ, ἵνα διενεργηθῇ ἔρανος πρὸς μετακομιδὴν τῶν λειψάνων τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ.

Φραγκίσκος Ἱτζουλιάτης

Ὁ ἐπιφανὴς Δῆμαρχος Ζακυνθίων

1. Προηγέθη τῆς ἐπιστολῆς ἡ διαμαρτυρία τοῦ Σπ. Ρώμα [Una protesta... Napoli] καὶ ἡ ἐκκλησις τοῦ Χιώτου πρὸς τοὺς φιλοτίμους Ζακυνθίους [δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ «Δημοτικῇ» τῆς Ζακύνθου ἀρ. 7 τῆς 8 Ἰουλίου 1870]. Τὴν 4 δὲ Αὐγούστου τοῦ 1870, ὁ ἐπιφανὴς δημαρχὸς Ζακυνθίων Φραγκίσκος Ἱτζουλιάτης ἀπηύθυνεν ἔγγραφον πρὸς τὸν

τῶν ὁσῶν τοῦ Φωσκόλου καὶ ἀναιρεῖ τὴν ὑπὸ τινων ἐκτοξευθεῖσαν
συκοφαντίαν, ὅτι οὐδεμία πρὸ τοῦ 1871 ἐγένετο προσπάθεια¹ ἐκ
μέρους τῶν Ζακυνθίων πρὸς ἐπίτευξιν τούτου².

« Κύριον

Ἰππότην Π. Χιώτην

Ἱστοριογράφον κ.τ.λ.

I.X.

Πότε καὶ ποῦ, πῶς καὶ διατὶ μετωνομάσθη ὁ Νικόλαος Φώσκο-
λος Οὔγος ; Ποῖαι αἱ ἀποδείξεις ὅτι ὁ Ugo Foscolo τοῦ ὁποίου
τὰ ὁσῶ ζήτηι νὰ παραλάβῃ ἡ Ἰταλία, εἶναι ὁ αὐτὸς Νικόλαος
Φώσκολος, ὁ εἰς τὸ βαπτιστικὸν τοῦ ἐνταῦθα Ἁγίου Μάρκου ἀνα-
φερόμενος ;

Ἀνάγκη νὰ διασαφηνισθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλέως ἔλιν τὸ
οἰκοδόμημα πίπτει ἐνώπιον τοῦ ὀνόματος Ugo, καὶ τοῦ ἐν τῷ βα-
πτιστικῷ τοῦ Ἁγίου Μάρκου τῆς 6 Φεβρουαρίου 1778 ἀναφερο-
μένου Νικολάου.

Σύλλεξον γρήγορα καὶ ἐν τάξει τὰς ἀποδείξεις καὶ στείλε μέ-
τας. Πρόκειται βλέπεις, questione d' identità λίαν ἐπικίνδυνον

πρόεδρον τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἑσωτερικῶν [« Δη-
μοτικὴ » ἀρ. 13 τῆς 19 Αὐγούστου 1870]. Ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν τούτων
ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις τοῦ πρέσβους τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ
κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ δοθῶσι λόγῳ προτεραιότητος τὰ ὁσῶ εἰς τὴν Ἰταλίαν
[« Δημοτικὴ » ἀρ. 23 τῆς 31 Ὀκτ. 1870].

1. Σιγούρου (Μ) Βιογραφικὴ μελέτη περὶ Φωσκόλου [εἰς τὴν τῷ 1915
ἐκδοθεῖσαν μετὰφρασιν τῶν Τάφων τοῦ ποιητοῦ ὑπὸ τοῦ οἴκου Φέξη]
καὶ Λεῦκωμα Φωσκόλου τῆς κ. Μινώτου : « Τῷ 1871 ἡ Ἰταλικὴ κυβέρ-
νησις ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὰ ὁσῶ τοῦ Φωσκόλου καὶ τὴν 24 Ἰουνίου
μετακομίσασα εἰς Φλωρεντίαν τὰ κατέθεσεν εἰς τὸν ἐκεῖ ναὸν τοῦ Σω-
τῆρος. Τότε ἐξύπνησαν οἱ Ἕλληνες καὶ συνέστησαν ἐπιτροπὴν ἀπὸ
τὸν Χιώτην καὶ τὸν Σπ. Ρώμαν, οἱ ὅποιοι συνέταξαν μὲν διαμαρτυρίαν,
ἀλλ' ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις τὰ εἶχεν ἀποσχεθῇ εἰς τὴν Ἰταλικήν ».

2. Ὁ ἀμερόληπτος ἱστορικὸς Ζῶης ὁρίζει ἀπαντῶν εἰς τοὺς ἰσχυρίζομέ-
νους ὅτι μόλις τῷ 1871 ἐξύπνησαν οἱ Ἕλληνες, ἀναφέρει τὰς κατὰ τὸ 1870
ἐνεργείας τῶν Ζακυνθίων εἰς τὸ περὶ Φωσκόλου σημεῖωμά του δημοσιευθὲν
ἐν τῇ « Ἠφ » τῆς Ζακύνθου τῆς 11 Ἰανουαρίου 1926 σελ. 130.

Πότε καὶ ποῦ, πῶς καὶ
διατὶ μετωνομάσθη ὁ Νικό-
λαος Οὔγος - ὁ ὅσος ;

Ποῖαι αἱ ἀποδείξεις, ὅτι ὁ
Ugo Foscolo, ὁ αὐτὸς τὸ ὅσος
φύλῃ νὰ μετανομάσθῃ ἡ Μαρία,
εἶναι ὁ αὐτὸς Νικόλαος Φώσκο-
λος ὁ καὶ τὸ βαπτιστικὸν τῆς
Μαρίας ἀναφερόμενος ;

Ἀνάγκη νὰ διασαφηνισθῇ
τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλέως ἔλιν τὸ
οἰκοδόμημα πίπτει ἐνώπιον
τοῦ ὀνόματος Ugo, καὶ τοῦ ἐν
τῷ βαπτιστικῷ τοῦ Ἁγίου Μάρ-
κου τῆς 6 Φεβρουαρίου 1778
ἀναφερομένου Νικολάου.

Σύλλεξον γρήγορα καὶ
ἐν τάξει τὰς ἀποδείξεις καὶ
στείλε μέ-
τας. Πρόκειται βλέπεις
questione d' identità
λίαν ἐπικίνδυνον

Πρόκειται
ἀποσχεθῇ
ἐν τῇ « Ἠφ »
τῆς Ζακύνθου
τῆς 11 Ἰανουαρίου
1926 σελ. 130.

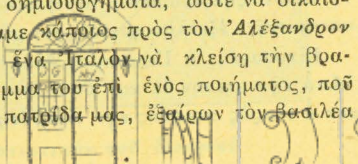
Ἱστοριογράφον κ.τ.λ.
Ἰππότην Π. Χιώτην
Ἰππότην Π. Χιώτην

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Οὐδείς ἀμφισβητεῖ ὅτι πάντες οἱ Μαρκοῦδες, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Γερασίμου ἐξαιρουμένου, ἐσπούδασαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν, οὐδὲ ὅτι ὁ πρῶτος κατελθὼν εἰς Ναύπλιον, κατοπιν δὲ εἰς Κέρκυραν ἐγκατασταθεὶς ἱππότης Μαρκουῶς ἦτο Ἰταλός, ὅλοι ὅμως οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἤδη ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15ου αἰῶνος εἶχον ἐξελληνισθῇ καὶ ἀσπασθῇ τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, ἰδιαίτερος δὲ ὁ Γεράσιμος ἦτο γνήσιος τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν Ἑλλήν καὶ τὰ ποιήματά του διακρίνονται διὰ τὸ ἄπταιστον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς μορφῆς τῶν στίχων, ὥς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν κατωτέρω.

* *

Ὁ Γεράσιμος Μαρκουῶς ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1826 καὶ ἀπέθανε τὸν Αὐγούστον τοῦ 1911. Κατήγετο ἐκ τῶν παλαιότερων ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν τῆς Κερκύρας, αἵτινες προελθούσαι ἐξ Ἰταλίας, ἐξελληνίσθησαν καὶ ἠσπάσθησαν τὸ ὀρθόδοξον δόγμα. Λέγεται ὅτι Ἰταλός ἦτο ὁ πρῶτος ἱππότης Μαρκουῶς, ὅστις κατήλθεν κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Ναύπλιον, εἶτα δὲ εἰς Κέρκυ-

Εἰς τοὺς ἀθανάτους κλασικοὺς μας, τὸν Ἀλγκέρι καὶ τὸν Ἀριστόν, εὔρε τὸ μεγαλύτερον κέντρισμα διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν Μουσῶν καὶ συγχρόνως ὑψηλότατον ὑπόδειγμα διὰ τὴν μελλοντικὴν του δρᾶσιν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἰταλικὴ ἐπιρροή εἶναι πάντοτε παρούσα, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν, δεσπόζουσα εἰς ὅλην τὴν παραγωγὴν τὴν ὁποῖαν ἀπέδωκεν ἐπὶ μακρότατα ἔτη ὁ Μαρκουῶς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τέλους σχεδὸν τῆς ζωῆς του (1911). Εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν λεπτότητα τῆς συλλήψεως καὶ ἐκφράσεως, εἰς τὴν μεγάλῃ καθαρότητα, εἰς τὴν γαλήνιον ἁρμονίαν, ποὺ διακρίνουν τὴν λύραν τοῦ Μαρκουῶ, ἀντικατοπτρίζεται χωρὶς ἀμφιβολίαν ὅχι μόνον ὁ φυσικὸς χαρακτήρ τοῦ καλλιτέχνου, ἀλλὰ καὶ μία μεγάλη ἀφομοίωσις τῶν Ἰταλῶν ποιητῶν· πράγματι ἡ ἡχώ τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῶν ποιητικῶν Ἰταλικῶν μελωδιῶν ἀντηγεῖ εἰς τὴν μουσικότητα τῶν στίχων τοῦ Μαρκουῶ. Μία ἰσχυρὰ πίστις εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Πρόνοιαν διαχύνεται μὲ τόσῃ σαφήνειαν εἰς τὰ καλλιτεχνικά του δημιουργήματα, ὥστε νὰ δικαιολογῇ τὴν σύγκρισίν του, τὴν ὁποῖαν ἔκαμε κάποιος πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Μαντσόνι. Ἀλλ' εἶναι εὐχάριστον δι' ἕνα Ἰταλὸν νὰ κλείσῃ τὴν βραχεῖαν ἀνασκόπησιν, σταματῶν τὸ βλέμμα του ἐπὶ ἐνὸς ποιήματος, ποῦ ἀφιέρωσεν ὁ ἴδιος ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν πατρίδα μας, ἐξαιρῶν τὸν βασιλέα τῆς κ.λ.π.».

ραν, ἔνθα καὶ ἐγκατέστη. Καὶ πρὸ μὲν τοῦ 1500 ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς δημοσίοις καὶ ἰδιωτικοῖς τῆς Κερκύρας ἐγγράφοις τοὺς προπάτορας τοῦ Μαρκουῶ μεταξὺ τῶν τότε λεγομένων Λατίνων εὐγενῶν. Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ 1500 οἱ Μαρκουῶνοι ἀναγράφονται ἐν τοῖς ἀρχείοις Κερκύρας μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων εὐγενῶν, ὥς ὀρθόδοξοι τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, συγκαταλέγονται μάλιστα μεταξὺ αὐτῶν καὶ κληρικοὶ ἐπιφανεῖς καὶ ἐνθερμοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὑπέρμαχοι.

Τοιοῦτοι ἀναφέρονται :

1. Ὁ κατὰ τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσας ἱερομόναχος καὶ ἱεροδιδάσκαλος Ἰωαννίκιος Μαρκουῶς, ὅστις ἐχρημάτισε τῷ 1644 δημόσιος Ἑλληνοδιδάσκαλος Κερκύρας (Precettore Greco)· συνέγραψε δέ: Αὐτὸν «**Μετεωρολογικὸν**», ἡγουν διήγησις χαριεστάτη εἰς τὰ Μετέωρα τοῦ Ἀριστοτέλους, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἡμπορεῖ ὁ καθένας μὲ εὐκολίαν νὰ καταλάβῃ ὅλα τὰ σημεῖα ὅπου εἰς τὸν ἀέρα γίνονται, ὡσάν ἀστραπαί, βρονταί, βροχαί, χαλάζια καὶ ἄλλα ἀξιολογώτατα πράγματα. Ποίημα κατὰ πολλὰ ὠφελιμώτατον, συντεθὲν εἰς κοινὴν φράσιν παρὰ τοῦ λογιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κυρίου Ἰωαννικίου τοῦ Μαρκουῶ τοῦ ἐκ Κερκύρας, Con licentia de' superiori et privilegio. Ἐνετίησιν ἀχυβ, τυπωθὲν δὲ παρὰ Ἰωάννου Ἀντωνίου τοῦ Ἰουλιανοῦ, πουλιέται κοντὰ εἰς τὸ γεφύρι τοῦ ἁγίου Φαντίνου»²

1. «Βροκίνη (Λαυρεντίου) Χρονολογικὸς πίναξ τῶν ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου «Consiglio» ἐν Κερκύρᾳ ἐτησίως ἐκλεγομένων δημοσίων Ἑλληνοδιδασκάλων (Precettori Greci) †» Ὁ πίναξ οὗτος εἶναι ἐκδεδομένος ἐν τοῖς «Βιογραφικοῖς σχεδαρίοις τῶν ἐν τοῖς γράμμασιν, ὠραίαις τέχναις τε καὶ ἄλλοις κλάδοις τοῦ κοινωνικοῦ βίου διαλαμπάντων Κερκυραίων ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης, τεῦχος Α' Κέρκυρα, τυπογραφεῖον «ὁ Κοραῆς» Ἰωσήφ Ναχαμούλη 1877». Ἐκ τοῦ Πίνακος αὐτοῦ ἐμφαίνεται ὅτι ὁ Ἰωαννίκιος ἐχρημάτισεν Ἑλληνοδιδάσκαλος ἀπὸ τῆς 13 Δεκεμβρίου 1833 μέχρι τῆς 2 Ἰανουαρίου 1835.

2. Πρβλ. Κατάλογος τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ζαγοράς ὑπ' ἀριθμ. 61 (79978) «Μετεωρολογικόν», ἡγουν διήγησις χαριεστάτη εἰς τὰ Μετέωρα τοῦ Ἀριστοτέλους διὰ τῆς ὁποίας ἡμπορεῖ ὁ καθένας μὲ εὐκολίαν νὰ καταλάβῃ ὅλα τὰ σημεῖα, ὅπου εἰς τὸν ἀέρα γίνονται, ὡσάν ἀστραπαί, βρονταί, βροχαί, χαλάζια καὶ ἄλλα ἀξιολογώτατα πράγματα, συντεθέντα

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Βον *περὶ μετεώρων καὶ μετάλλων* Ἰωαννικίου ἱερομονάχου Μαρκουᾶ, τοῦ Κερκυραίου διδασκάλου φιλοσόφου, 1642¹.

Γον *Βίον τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀρσενίου* μητροπολίτου Κερκύρας μεταφρασθέντα εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν παρὰ τοῦ λογιωτάτου κυρίου Ἰωαννικίου ἱερομονάχου Μαρκουᾶ τοῦ Κερκυραίου 1642.

Δον *ἐγκώμιον εἰς τὸν σοφώτατον καὶ λογιώτατον κύριον Ἀλέξιον τὸν Ραρτιούρον* αἰδεσιμώτατον πρωτοπαπᾶν Κερκύρας Ἰωαννικίου ἱερομονάχου Μαρκουᾶ, τοῦ Κερκυραίου διδασκάλου φιλοσόφου 1642².

2ον *ὁ Ὀκτάβιος Μαρκουᾶς* ὁ δις χρηματίσας τῷ 1836 καὶ τῷ 1838 δημόσιος Λατινοδιδάσκαλος ἐν Κερκύρᾳ (precettore latino à Corfou)³.

3ον *ὁ Τρωῖλος Μαρκουᾶνος*, ὅστις ἐσπούδασε τῷ 1670 ἐν Παδουῇ⁴ ἐκ τῶν 12 συγκλητικῶν τῆς Ἑπτανήσου, εἰς οὓς ὁ Νικόλαος Βούλγαρης ἀφιέρωσε τὸ ὑπὸ τὸν ἐξῆς τίτλον βιβλίον του: «Κατήχησις ἱερὰ ἥτοι τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας ἐξηγήσεις καὶ ἐξέτασις τῶν χειροτονουμένων ὁμοῦ καὶ μετὰ πολλῶν ἄλλων. Πρὸς ὠφέλειαν τῶν πιστῶν καὶ μάλιστα συντεινόντων ἐκδοθέντα προστάξει τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ παναιδεσιμωτάτου Κυρίου Κυρίου Χριστοδούλου Κερκύρας μεγίστου εἰς κοινὴν φράσιν παρὰ τοῦ λογιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κυρίου Ἰωαννικίου τοῦ Μαρκουᾶ τοῦ ἐκ Κερκύρας». Ὅρα καὶ Λάμπρου (Σπυρ. Π.) «Νέος Ἑλληνομνήμων» τριμηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα τόμος ΙΓ' (1918) σελ. 343.

1. Ἴδε καὶ κατάλογον χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος Βουδαπέστης. Κῶδιξ ὑπ' ἀρ. 3 καθὼς καὶ Λάμπρου (Σπυρ.) Νέος Ἑλληνομνήμων τομ. Η (1911) σελ. 781.

2. Καμπάνη (Ἀρίστου). Ἰωαννίκιος Μαρκουᾶς ἐν τῷ ἐγκυκλοπαιδικῷ λεξικῷ τοῦ Ἐλευθερουδάκη τόμ. Θ σελ. 169.

3. Βροκίνη (Λαυρεντίου). Κερκυραῖοι Δημόσιοι Λατινοδιδάσκαλοι (Precettori latini) (†). [Ὅρα τὰ προμνημονευθέντα Βιογραφικὰ σχεδάρια, ἐξ ὧν ἐκφαίνεται, ὅτι ὁ Ὀκτάβιος ἐχρημάτισε Λατινοδιδάσκαλος ἀπὸ τῆς 7 Ἰανουαρίου 1836 μέχρι τῆς 30 Ἰανουαρίου 1837 καὶ ἀπὸ τῆς 10 Ἰανουαρίου 1838 μέχρι τῆς 17 Μαρτίου 1839].

4. Grotto dell' Ero. Cenni ed iscrizioni dell' Università di Padoua. Padoua 1841. Εἰς 8ον σ. 27.

πρωτοπαπᾶ καὶ προέδρου. Παρὰ δὲ Νικολάου Βούλγαρη τοῦ ἀδελφοῦ. Κριτοῦ τῆς πολιτείας, ἱατροῦ καὶ φιλοσόφου, συντεθέντα ὁμοῦ καὶ ἀφιερωθέντα τῇ ἐκλαμπροτάτῃ συγκλήτῳ τῶν Κο-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕION ΔΗΘΕΟΥΡΙΟΥ

Πανομοίωτον τοῦ προμετωπίου τοῦ βιβλίου τοῦ Βούλγαρη

κουφῶν. Ἐνετίησι, παρὰ Νικολάφ Γλυκεῖ, τῷ ἐξ Ἰωαννίνων, ΑΧ-ΠΑ (1681). Con licenza de' superiori e privilegio», εἰς 4ον, 12 φύλλα ἀσελίδωτα 218 σελ. καὶ ἄλλα 13 φύλλα ἀσελίδωτα ¹.

4ον ὁ τοῦ Γερασίου ἐκ πατρὸς πάππος **Δονάτος Μαρκο-ρᾶνος** καὶ ἡ μάμη του Μαρίνα θυγάτηρ τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως καὶ συγκλητικοῦ Στυλιανοῦ Βλασσοπούλου ².

1. Τὰ πλείστα τῶν ἀντιτύπων ἔχουσι καὶ χαλκογραφημένον προμετώπιον, ἐφ' οὗ εἶναι ἀναγεγραμμένος ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου, τὰ σήματα τῶν 12 συγκλητικῶν μετὰ τῶν οἰκοσήμεων των, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Τρωΐλου Μαρκοῤ.

2. Οὗτος ἐγεννήθη τῷ 1748 καὶ ἀπέθανε τῷ 1822. Εἴλε το γένος ἐκ μητρὸς ἐκ τῶν κομήτων Βούλγαρη, καὶ ἐσπούδασε τὴν μὲν ἐγκύκλιον παιδείαν ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη παρ' οὗ ἐδιδάχθη τὴν θεολογίαν, τὰ μαθηματικά καὶ τὴν φυσικὴν καὶ παρὰ τοῦ ἀββᾶ Μαρτίνου ἐδιδάχθη τὴν φιλοσοφίαν. Μεταβὰς εἴτα εἰς Παταύτιον ἐσπούδασε νομικὰ καὶ ἀνηγορεύθη διδάκτωρ. Ἐπιστρέψας δ' εἰς Κέρκυραν ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου καὶ ἀναλαβὼν συγχρόνως δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἐχρημάτισε συντάκτης τῶν ἐν Κερκύρᾳ ἐκδεδομένων περιοδικῶν (Gazzetta Urbana (1802—1803) καὶ Mercurio Letterario (1805—1808), ἐδημοσίευσε δὲ πλείστα ἔργα, ἄλλα μὲν μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα του, ἄλλα δὲ μὲ τὸ ψευδώνυμον Biagio Colonna, (Βλάσιος Κολλόνας). Τοῦτων τὰ κυριώτερα εἶναι Αὖν «Ὁ εἰς τὸν κομ. Μᾶρκον Θεοτόκην ἐπικήδειος» Βον «Elogio funebre del conte Eufemio Loverdo recitato gli 11 ottobre 1800 da Biagio Colonna Sincretico. In Corfù anno MDCCC». Γον «La difesa della Chiesa Greca ultimamente assalita da Comenido Reaixtei scritta da Biagio Colonna sincretico. Corfu MDCCC». Τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο ἀπάντησις εἰς τὸ τότε ἐν Κερκύρᾳ χειρογράφως κυκλοφορῆσαν καὶ μετὰ διетίαν τυπωθὲν δίτομον σύγγραμμα τοῦ Domenico Teixeira, Sacerdote Bracherense (τοῦ κατ' ἀναγκαστικισμὸν Comenido Reaixtei), ὅπερ ἔφερε τὸν τίτλον : «Lettere polemiche sui punti teologici che si contrastano della Chiesa greca. Parte prima. Venezia 1802 appresso Modesto Fenzo. Con le sovrane approvazioni, 8ον σ. 331». (Ἡ ἄδεια τῆς τυπώσεως τοῦ μὲν πρώτου ἐδόθη τὴν 20 Νοεμβρίου 1801, τοῦ δὲ δευτέρου μέρους τῇ 26 Φεβρουαρίου 1802).

Γ'. «Elogio funebre di Paolo I, imperatore di tutte Russie, recitato per ordine del Senato gli 12 maggio 1801 g. s. del senatore Stiliano Vlassopulo MDCCCΙ. Nella pubbl. stamperia di Corfù 8ον σ. XXXVI».

Δ'. Φυλλάδιον δημοσιευθὲν τῇ 28 Μαρτίου 1802, δι' οὗ οἱ εὐγενεῖς κύριοι σύνδικοι τῶν Κορυφῶν (Li nobili signori sindici di Corfù) Στυλιανὸς Βλασσόπουλος, Στάμος Χαλικιόπουλος, Νικόλαος Πολίτης καὶ Στέ-

ῶν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Γερασίου Στυλιανός, ὅστις συνέθεσε ποιήματα ἐπαινεθέντα ὑπὸ τοῦ Σολωμοῦ, καὶ ἄν ὁ πατήρ του **Γεώργιος Μαρκοῤ** περὶ οὗ ἐκτενέστερον θὰ διαλάβωμεν.

Ὁ **Γεώργιος Μαρκοῤ** ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τῇ 21 Νοεμβρίου 1793 καὶ ἀπέθανε τῇ 23 Σεπτεμβρίου.

Θρῶλος τὸν ὅποιον μᾶς περιέσωσεν ὁ Βροκίνης, ἀναφέρει διὰ τὴν γέννησίν του τὰ ἑξῆς :

«Τῆς μητρὸς τοῦ Γεωργίου ἐν καταστάσει ἐγκυμοσύνης ἀκροαζομένης κατὰ τινα ἑορτὴν τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ ναφ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, λεγομένης τοῦ Ραχυπύδου, καὶ συναισθανθείσης

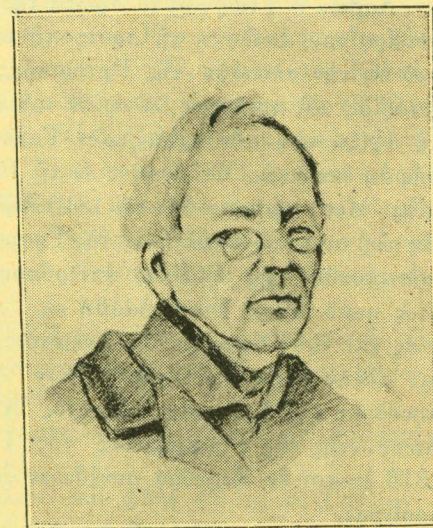
πλησιαζούσας τὰς στιγμὰς τοῦ τοκετοῦ, βιαίως δὲ ἀπελθούσης

φρᾶνος Θεοτόκης ἀναγγέλλουσιν εἰς τὴν Γερουσίαν διὰ «ὁ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπεσταλμένος τῆς Ἐπτανήσου Θωμᾶς Λεφτόκιλος, ἐπέτυχεν ὅπως τὰ Ἰονικὰ πλοῖα τὰ προερχόμενα ἢ μεταβαίνοντα εἰς Ρωσσίαν μὴ πληρῶναι τελωνιακὸν δασμόν, ὅταν διέρχωνται τῶν Τουρκικῶν Αὐτοκρατορικῶν τελωνείων».

Ε'. «Prospetto dell' Universo di Biagio Colonna. MDCCCII. Nella pubblica stamperia di Corfù. Con licenza de' superiori, εἰς 8ον, σ. 1750».

Ζ'. «Ἡ ὑπεράσπισις τῆς γραικικῆς ἐκκλησίας ἐσχάτως προσβληθείσης ὑπὸ Δομινίκου Τεϊξείρα, σύγγραμμα Στυλιανοῦ Βλασσοπούλου Κερκυραίου μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης καὶ μὲ σημειώσεις τινὲς συνοδευθὲν ὑπὸ Χριστ. Φιλητᾶ Ι. Δ. Ἐν Ἀθήναις τύποις Χ. Νικολαΐδου Φιλαδέλφειαν τῆς Πύλης τῆς Ἀγορᾶς 1848. εἰς 8ον σ. 222».

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι τὸ πρῶτον Ὀpus **ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΕΙΧΕΙΟΥ** ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ὁ Γεώργιος Μαρκοῤ

εἰς τὴν τότε πλησιεστέραν τῇ ἐκκλησίᾳ οἰκίαν τοῦ πατρὸς αὐ-
τῆς, ἔτεκεν ἅμα τῇ ἐν τῷ οἴκῳ ἀφίξει αὐτῆς τὸν Γεώργιον, ὅστις
ἔκτοτε διέμενε παρὰ τῷ πάππῳ, ἕως οὗ ἐνηλικιώθη».

Λαβὼν ὁ Γεώργιος τὰ πρῶτα τῆς παιδείας νάματα ἐν τῇ γε-
νετειρᾷ του, ἐπεδόθη τῇ προτροπῇ τοῦ πρὸς μητρὸς πάππου αὐ-
τοῦ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ρητορικῆς, Νομικῆς, Ἑκκλησιαστικῆς
ἱστορίας καὶ ποιήσεως, λόγῳ δὲ τοῦ ὑπερέτρου ζήλου του, ἅμα
τῇ ἀφίξει τῶν αὐτοκρατορικῶν Γάλλων, δηλ. τῷ 1807, προσε-
λήφθη ἐκτάκτως ὡς βοηθὸς ἐν τῇ Γραμματείᾳ τῆς τότε Γερου-
σίας. Μετὰ τριετίαν δέ, τῷ 1810 δηλ., προαχθεὶς ἐμονιμοποιή-
θη ὡς τακτικὸς ὑπάλληλος τῆς Γραμματείας τοῦ πρώτου αὐτο-
κρατορικοῦ τῆς Γαλλίας ἐπιτρόπου Ἰουλιανοῦ Βεσσιέρ. Ἐν
ἔτος μετὰ ταῦτα, ἐπροβιβάσθη εἰς Ἀρχιγραμματέα τῆς γερου-
σίας ἐπὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ τμήματος, παρέμεινε δὲ εἰς τὴν θέ-
σιν αὐτὴν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῶν Ἀγγλῶν, ὅτε ὑπὸ τοῦ τότε
προέδρου τῆς Γερουσίας κόμητος Ἀνδρέου Σορδίνα διωρίσθη
Διευθυντὴς τῆς Γραμματείας τῆς Γερουσίας. Ἐπελθόντος τῷ
1816 λοιμοῦ ἐν Κερκύρᾳ, συνέθεσεν ἁσμάτιον τὸ ὁποῖον καὶ ἐδη-
μοσίευσεν ¹.

Τὴν 28 Αὐγούστου, τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ ὑπὸ τὸν Ἀγγλον
ναύαρχον λόρδον Exmouth στόλος ἐβομβάρδισε τὰ παράλια τῆς
Ἀλγερίας. Συνέπεια δὲ τοῦ βομβαρδισμοῦ ὑπῆρξεν ἡ ἀπελευ-
θέρωσις τῶν ὑπὸ τῶν Ἀλγερινῶν κατακρατουμένων ὡς σκλάβων
Χριστιανῶν. Ἐπὶ τῷ εὐφροσύνῳ τούτῳ γεγονότι ὁ Γεώργιος Μαρ-
κοῦρᾶς συνέθεσεν ᾠδὴν ἐκδοθεῖσαν ἐν τῇ Ἰονίᾳ ἐφημερίδι ².

Ἐν τῷ μεταξύ ἐμφανισθεὶς πρὸ τοῦ Ὑπερτάτου Συμβουλίου

colo τῶν «Opuscoli dall' opera intitolata Principi della legislazione
universale del signore Schmidt. In Corfù 1805, ἀρχεται ἀπὸ ἐπιστο-
λῆς γεγραμμένης ἐκ τοῦ ὅρους Αἴνου τῇ 10 Δεκεμβρίου 1804», ἀπευθυνο-
μένης τῷ Στυλιανῷ Βλασσοπούλῳ καὶ υπογεγραμμένης διὰ
τῶν στοιχείων Ν. Ν.

1. «Gazzetta Ionia» 6 Ἀπριλίου 1816 ἀρ. 93 : «Sul morbo che af-
flige una parte dell' isola di Corfu. Canzone»

2. «Gazzetta Ionia» 28 Σεπτεμβρίου 1816 ἀρ. 118 : «Per la Vittoria
riportata contro Algeri dalla squadra navale di S. M. B. sotto gli
ordini di Lord Exmouth».

τῆς Δικαιοσύνης, ἔλαβε μετ' ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις τὸ τοῦ Διδάκτο-
ρος τῆς νομικῆς δίπλωμα καὶ τὴν ἄδειαν τοῦ δικηγορεῖν. Τὸ
ἐπάγγελμα ὅμως τοῦτο δὲν ἤσκησεν ἐπὶ πολὺ, καθόσον, τῷ 1823,
διωρίσθη πρῶτο κολλήστῃς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ δικαστηρίου τῶν
Ἐφετῶν, τῷ 1825, δημόσιος συνήγορος (Εἰσαγγελεὺς) ἐν Κεφαλ-
ληνίᾳ, ἔνθα καὶ παρέμεινε μέχρι τοῦ 1833, ὅτε μετετέθη εἰς Κέρ-
κυραν ¹. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1834², ἐξελέγη γραμματεὺς εἰς τὸ
τμήμα τῶν οἰκονομικῶν. Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1838, ἀπέθανεν ὁ ὑ-
ποστράτηγος J. Hassard. Εὐθὺς ὡς ἐγνώσθη ὁ θάνατος αὐτοῦ,
ὁ Μαρκοῦρᾶς συνέθεσεν σονέττον, τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσεν «ἡ ἐφη-
μερίς τοῦ ἡνωμένου κράτους τῶν Ἰονίων» μετὰ τῆς θλιβερᾶς εἰ-
δήσεως ³.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1839, ἀναδειχθεὶς ἀντιπρόσωπος ἐν τῷ
5' κοινοβουλίῳ, διωρίσθη ὑπαρχος (regente) Κερκύρας, διαλυ-
θείσης ὅμως τῆς Βουλῆς, ἐπαύθη.

Κατὰ τὰς νέας ἐκλογάς, ἐπανεξελέγη βουλευτὴς καὶ ὑπαρχος
Κερκύρας ⁴.

Ὡσαύτως συνέθεσεν Ἰταλιστὶ καὶ ᾠδὴν ἐπὶ τῇ εἰς Γαλλίαν,
τῷ 1840, μετακομιδῇ τοῦ σκίνους τοῦ Ναπολέοντος, ἣν καὶ ἐδη-
μοσίευσεν ⁵.

Λήγοντος τοῦ ἔτους τούτου, παυθεὶς διωρίσθη μέλος τοῦ Ὑ-
περτάτου Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης, ἐν συνεργασίᾳ δὲ μετ'
ἄλλων ἐξ ἐγκρίτων νομομαθῶν, τῷ ἀνετέθη ἡ συμπλήρωσις τῶν
ἤδη ὑπαρχόντων κωδίκων καὶ ἡ σύνταξις νέων, οἵτινες ἐτέθησαν

1. Τῆς ὑπηρεσίας του ταύτης εὐφημον μνηεὶν ποιεῖται ὁ τότε διοικη-
τὴς τῆς Κεφαλληνίας Ἀγγλος Sir Charles Napier ἐν τῇ περὶ Ἰονίων νῆ-
σων συγγραφῇ του.

2. Ἐπὶ τῆς ἀρμοστείας τοῦ Νούγεντ.

3. Ἐφημερίς τοῦ ἡνωμένου κράτους τῶν Ἰονίων τῆς 16 Ἰουλίου 1838
ἀρ. 396 : «L' avvenimento lagrimevole della morte del Generale
maggiore J. Hassard dava occasione al seguente sonnetto».

4. Ὡς πρόεδρος τοῦ ἐπιχωρίου Συμβουλίου Κερκύρας ἐφρόντισε διὰ τὰ
τῆς νήσου, συνθέσας καὶ διαφόρους κανονισμούς, ἐν οἷς προέχουσιν ὁ τοῦ
ὁρφανοτροφείου Κερκύρας καὶ ὁ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τῶν νεκρῶν ἐν τῷ κοι-
μητηρίῳ τῶν ὁρθοδόξων.

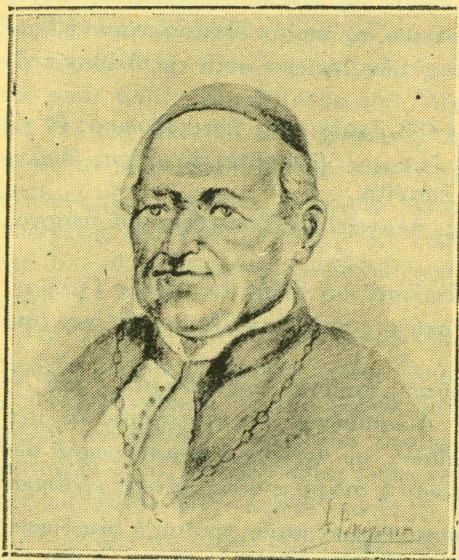
5. «Per la traslazione in Francia della spoglia mortale di Na-
poione, Ode di C. M. (1840)».

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΤ. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

εἰς ἐφαρμογὴν, τὴν 1 Μαΐου 1811. Ἀρχομένου τοῦ 1844, ὁ Ματθαῖος Καλλὸς ἐκτιμῶν τὰς ἀρετὰς τοῦ Μαρκοῦ ἁ-
φιέρωσεν εἰς αὐτὸν τμῆμα τοῦ φυλλαδίου του ¹.

Τῷ 1846, συνθέσας σατυρικὸν ποίημα συγκείμενον ἐξ 66 ἑξά-
δων ἀπήγγειλεν αὐτὸ εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 8 Μαρτίου 1846 τῆς
Ἑταιρείας τῶν Φιλομαθῶν καὶ ἐξέδοτο αὐτὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «La
Bocca» ².

᾽Ο Πίος ὁ Θ΄

Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ
ἑταιρείαν ὀλίγον βρα-
δύτερον ὠμίλησε περὶ
τῶν Ἀσσιζῶν ³.

Ἐν ἔτος μετὰ
ταῦτα, τὴν 1 δηλαδὴ
Σεπτεμβρίου 1847,
ἀπέθνησκεν ὁ μέ-
γας πολιτικὸς τῆς
Ἑλλάδος Ἰωάννης
Κωλέτης. Ἐπὶ τῷ
θανάτῳ του, δὲ ὁ
Μαρκοῦς συνέθε-
σεν ᾠδὴν δημοσιευ-
θεῖσαν.

Τὴν 6 Φεβρουα-
ρίου 1848, ὁ πάπας
Πῖος ὁ Θ΄ ἀπηύθυ-
νε διὰ τῆς Ρωμαϊκῆς
ἐφημερίδος «τὸ Λά-
βαρον» ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ὁρθοδόξους, δι΄ ἧς οὗτος

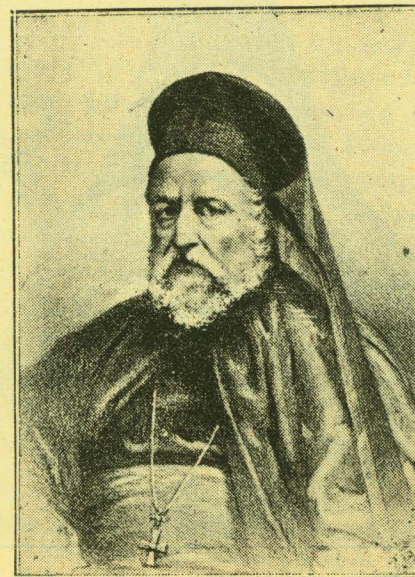
βαρον» ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ὁρθοδόξους, δι΄ ἧς οὗτος

1. «Περὶ μνημείων Ἱππολύτου Πινδεμόντη. Περὶ Παρίνου Βικεντίου
ἱπ. Μόντη. Πουβλίου Ὀβιδίου περὶ ἐξορίας του. Περὶ Οὐγολίνου, Δάντη
Ἀλγκιέρου. Μεταφράσεις Ματθαίου Καλλοῦ. Ἐν Κερκύρα, ἐκ τῆς τυπο-
γραφείας τῆς Κυβερνήσεως 1844».

2. «Versi giocosi letti alla società de Filomatici in Corfù l' 8 mar-
zo 1846 con giunte. Corfù, dalla tipografia del Governo, εἰς 120 σ. 27».

3. Ἡ διατριβὴ του ἐδημοσιεύθη τῷ 1846 ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἐπὶ τῶν
Σταυροφορικῶν νόμων (Assise) τῆς Ἱερουσαλήμ».

προτρέπει αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν, εἰς ἣν,
ὥς λέγει, εὗρίσκεται ὁ θεμέλιος λίθος τῆς ἀληθοῦς τοῦ Χριστοῦ
Ἐκκλησίας.

᾽Ο Ἀθ. Πολίτης

Τὴν 1 Ἀπριλίου 1848, ὁ Μαρκοῦς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν τό-
τε Πρωτοσύγγelon τοῦ Μητροπολίτου Χρυσάνθου, Ἀθανά-
σιον Πολίτην ἐπιστολήν, ¹ δι΄ ἧς ἀπήντα εἰς τὴν τοῦ
Πίου ἐγκύκλιον. ²

1 Ἐφημερίς Ἰονίου Κυβερνήσεως ἀρ. 172 τοῦ Μαΐου 1848. Ἡ ἐπι-
στολὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς ἴδιον τεύχος ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἐπιστολι-
μαία ἀπάντησις εἰς τὴν πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς ἐπιστολήν τοῦ Πάπα ὑπὸ
Γεωργίου Μαρκοῦ. Μετὰ ἐπομένου Παραρτήματος ἀνωνύμου τινός.
Μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῆς Ἰονίου Κυβερ-
νήσεως τῆς Κερκύρας ὑπ' ἀρ. 172—3. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις
Ἀναστασίου 1848, εἰς 80ν».

Τὴν 13]25 Μαΐου 1848. ἡ διάσημος Κερκυραία μεσόφωνος Ἑ-

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθιμος δ Γ'
Ὁ Κουταλιανός

λένη Ἀγορη ἔδωκεν εἰς τὴν αἵθουσαν τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑται-

ρίων ἀναιροῦντες τὰ τῆς ἐγκυκλίου. Τούτων ἀναφέροντες ἀνώνυμον ἄρθρον δημοσιευθὲν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τοῦ Ἰονίου Κράτους καὶ υπογεγραμμένον ὡς ἑξῆς : «Un figlio della chiesa Greca Orientale» τὴν τοῦ Ἰωάννου Κασσιανοῦ ἀπάντησιν, τὰς δημοσιευθείσας ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου Δανδόλου σκέψεις, αἵτινες ἠνάγκασαν τὸν Σκανδέλλαν, ὅπως ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Φλαμίνος Λόλλης ἐκδόσῃ φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον : «Anvisi Amorevoli al De Antonio Dandolo.» Τὸ φυλλάδιον τοῦτο τοσοῦτον ἐξώργισε τὸν Δάνδολον, ὥστε ἐξέδωκεν ὀγκωδέστατον τόμον εἰς ἀπάντησίν του. Ὡσαύτως οἱ Κωνσταντῖνος Σιούρτζης, Γεώργιος Τσουκαλᾶς καὶ ἄλλοι ὕψωσαν φωνὴν διαμαρτυρίας κατὰ τῆς ἐγκυκλίου. Ὁ Ζακύνθιος μάλιστα Τσουκαλᾶς ἐξέδωκεν ἐν Φιλιππουπόλει, τῷ 1848, καὶ εἰς β' ἔκδοσιν, τῷ 1865, ὀγκωδεστάτην πραγματείαν κατὰ τὸν Πρωτεύον τοῦ Πάπα.

ρείας ἐσπερινὴν φωνητικὴν συναυλίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν διενεμήθη εἰς τὰς κυρίας τὸ πρὸς τιμὴν τῆς καλλιτέχνιδος συντεθεὲν ὑπὸ τοῦ Μαρκοῦ ποίημα ¹.

Τὸν Μάϊον τοῦ 1848, ὁ Ἰσπανὸς Δυτικὸς ἱερεὺς καὶ διδάκτωρ τῆς Θεολογίας Σκανδέλλας δι' ἐπιστολῆς τοῦ πρὸς τὸν δυτικὸν ἀρχιεπίσκοπον Κερκύρας Νοστράνον καταχωρισθείσης εἰς τὸ «Portafoglio Maltese» ἀπεπειράθη ν' ἀνασκευάσῃ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Μαρκοῦ καὶ ὑποστηρίξῃ τὰ ὑπὸ τοῦ Πάπα γραφέντα. Ἀλλ' ἀνῆρέθη ὑπὸ τοῦ Μαρκοῦ τοσοῦτον ἀκαταμαχῆτως, ὥστε ὁ σοφὸς Φιλητᾶς τὴν νέαν αὐτὴν ἀπάντησιν ἐθεώρησεν ἀξίαν ἐξελληνίσσεως καὶ συνεξέδωκε μετὰ τῆς μεταφράσεως ².

Ἡ ἐγκύκλιος τοῦ Πάπα καὶ τὸ ἄρθρον τοῦ Σκανδέλλα παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, ὅπως συντάξωσιν ὁμολογίαν καὶ διὰ κοινῆς ἐγκυκλίου ἀπαντήσωσιν εἰς τὸν Πάπαν ³.

Τὴν ὁμολογίαν ταύτην ἐξιταλίσας συνεξέδωκεν ὁ Μαρκοῦς μετὰ τοῦ πρωτοτύπου ⁴ καὶ τινων κρίσεων τοῦ ἐν Κωνσταντι-

1. Τοῦτο ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Gazzetta Ionia τῆς 25 Μαΐου 1848» ὑπὸ τὸν ἑξῆς τίτλον : «Accademia musicale in onore d' Elena Anceri. La serra 24 Maggio 1848».

2. Εἰς τὸ περὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς ἐγκυκλίου Πίου τοῦ Θ' ἄρθρον τοῦ Δρ Γ. Β. Σκανδέλλα τὸ ἐν τῷ Μελιταίῳ Χαρτοφυλακείῳ τῆς 25 Μαΐου καταχωρισθὲν, ἀπάντησις Γεωργίου Μαρκοῦ Κερκυραίου μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπὸ Χ. Φ. Ἐν Κερκύρᾳ 1848. All articolo del Dre G. B. Scandella su l' enciclica di Pio IX agli orientali inserito nel portafoglio Maltese del 25 Maggio 1848 risposta di Giorgio Marcoran Carcirese. Corfu 1848».

3. Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐδημοσιεύθη μὲ ἡμερομηνίαν αἰῶμη, κατὰ Μάϊον Ἰνδικτιῶνος καὶ μὲ τὰς ὑπογραφὰς τῶν τεσσάρων Πατριαρχικῶν συνόδων ὑπὸ τὸν ἑξῆς τίτλον : «Ἐγκύκλιος τῆς μᾶς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξους. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τῆς Πατριαρχικῆς τοῦ γένους τυπογραφίας, 1848, εἰς 8ον σελ. 50».

4. Ἐγκύκλιος τῆς μᾶς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξους. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τῆς Πατριαρχικῆς τοῦ γένους Τυπογραφίας 1848, ἀνατυπωθεῖσα, ἐν Κερκύρᾳ 1848. Enciclica dell' una santa, catolica et apostolica chiesa

νουπόλει τύπου²

Εὐθὺς ὅμως οἱ Δυτικοὶ ἐδημοσίευσαν ἀνασκευὴν τῆς ὁμο-
λογίας αὐτῆς³

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1849, ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Ἀνάσσης διὰ
τοῦ τότε Ἀρμοστοῦ Σήτωνος, μὲ τὸν Ἱπποτικὸν Σταυρὸν τοῦ
τάγματος τῶν Ἀγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου. Τὴν δὲ 24 Ἰουνίου
1853, προήχθη εἰς ταξίαρχον τοῦ αὐτοῦ τάγματος⁴.

agli ortodossi di ogni regione. Edita a Constantinopoli nel
1848, dalla nazionale tipografia del Patriarcato e tradotta da
Giorgio Macoran. Ristampata a Corfu 1848 μ. 107»,

1. Ἰδία τοῦ Τηλεγράφου τοῦ Βοσπόρου.

2. Βραδύτερον, τῷ 1855, ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις καὶ μετάφρασις τῆς
ἀνασκευῆς ταύτης, τύποις Α. Ψυλλιακοῦ καὶ Α. Ρουσσέν ὑπὸ τὸν τίτλον:
«Ανασκευὴ τῆς συνοδικῆς ἐγκυκλίου Ἀνθίμου τοῦ Σχηματικοῦ Πατριάρ-
χου Κωνσταντινουπόλεως».

3. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐξῆς προσφώνησις, ἣν ἐποιήσατο ὁ συστή-
σας τὴν προαγωγὴν τοῦ Ἀρμοστῆς Οὐάρδος ἀπονέμων, τὴν 30 Αὐγού-
στου, τὸ νέον παράσημον:

«Κύριε Γεώργιε Μαρκοῤῥᾷ

Ἐπειδὴ ὑπῆρξεν ἐσχάτως καθήκόν μου, ἵνα συστήσω τῇ Αὐτῇ Μεγα-
λειότητι ἓνα τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Τάγματος τῶν Ἀγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωρ-
γίου πρὸς προβιασμὸν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ταξίαρχου δὲν ἔδρον εἰς τὸν
κατάλογον τῶν Ἱπποτῶν ὄνομα τόσον διακεκριμένον, ὥς τὸ Ὑμέτερον.

Ὑμεῖς ἐν πρώτοις ἐλάβετε δημοσίαν θέσιν ἐν τῷ Κράτει τούτῳ κατὰ
τὸ 1807, καὶ νῦν συνεπληρώσατε ἀδιάκοπον ὑπηρεσίαν 46 ἐτῶν κατὰ τὰ
ὁποῖα ἐλάβετε διαδοχικῶς τὰς θέσεις Γραμματέως τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Ἐ-
μφετίου—Εἰσαγγελέως Κεφαλληνίας,—Γραμματέως τῆς Γερουσίας ἐπὶ
τῶν Οἰκονομικῶν—Ἐπάρχου Κερκύρας—μέλους τῆς Νομοθετικῆς Συνε-
λεύσεως τοῦ Ζ Κοινοβουλ.—Ἐπάρχου ἐκ νέου Κερκυρίου, καὶ τέλος μέ-
λους τοῦ Ἀνωτάτου τῆς Δικαιοσύνης Συμβουλίου, ἐν ᾧ ὑψηλῷ ὑπουρ-
γίῳ διωρίσθητε κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1840, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ
καθήκοντα ἐξεπληρώσατε μετ' ἀμωμότητος ἀκεραιότητος ἐπὶ τὴν μακρὰν
περίοδον τῶν δέκα τριῶν ἐτῶν.

Διὸ μετὰ πλήρους ἐμπιστοσύνης θέλει κυρωθῇ ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης
τῶν συμπολιτῶν σας, τὸ ὁποῖον ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης ἔλαβεν αἰσθημα
περὶ τῶν ὑμετέρων ὑπηρεσιῶν καὶ θέλονσι πάντες χαρῇ ἐν τῷ βλέπειν Ὑ-
μᾶς περιβαλλόμενον διάκρισιν, ἥς τόσοντο δικαίως καὶ ἐντίμως ἡξιώθητε,
ὅτι σήμερον ἐξετέλεσα τὴν διαταγὴν τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος περικο-
σμῶν Ὑμᾶς τῷ Σταυρῷ Ταξίαρχου τοῦ ἐπισημοτάτου Τάγματος τῶν Ἀ-
γίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου».

Τὴν 11 Δεκεμβρίου τοῦ 1853, συνῆλθεν ἐν Ρώμῃ τὸ ἔγκρυ-
φον συνέδριον¹. Ὁ Πάπας Πίος ἐνόμισεν ὅτι εὖρε κατάλληλον
περίστασιν, ἵνα εἰς τὴν κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συν-
εδρίου προσλαλῇ του θίξῃ καὶ πάλιν τὸ ζήτημα τῆς Ἐνώσεως
τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἀνασκευάσῃ τὰ περιληφθέντα ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ
τῶν 4 πατριαρχικῶν συνόδων καὶ τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ Μαρκοῤῥᾷ.

Ὁ Μαρκοῤῥᾷς ἀντὶ ἀπαντήσεως ἐξέδoto μετὰ προσθηκῶν εἰς
δευτέραν ἔκδοσιν τὴν ἀπάντησιν τὴν ὁποῖαν ἔδωκεν εἰς τὸ ἄρ-
θρον τοῦ Σκανδέλλα², συγχρόνως δὲ ἔγραψεν Ἱταλιστὴ εἰς ἴδιον
φυλλάδιον τὰς παρατηρήσεις του ἐπὶ τῶν λεχθέντων ἐν τῷ συν-
εδρίῳ ὑπὸ τοῦ Πάπα. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο μεταγλωττίσας ὁ
Χριστόφορος Φιλητᾶς ἐδημοσίευσεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἱταλι-
κοῦ κειμένου³. Εἰς τοῦτο ἀπήντησεν ὁ Πάπας δι' ἄρθρου του⁴,
ὅπερ παρέσχεν ἀφορμὴν τῷ Μαρκοῤῥᾷ, ὅπως ἀνασκευάσῃ τὰ ἐν
τῷ παπικῷ ὀργάνῳ γραφέντα δι' ἑτέρου φυλλαδίου⁵. Ἡ Civiltà
cattolica⁶ ἀπήντησε τῷ Μαρκοῤῥᾷ, ὁ ὁποῖος ἐντονώτατα ἐπανα-
πλήρησεν.

Τὴν 9[21] Νοεμβρίου 1857, ἀπέθνησκεν ὁ ἐθνικὸς ποιητὴς Διο-
νύσιος Σολωμός. Ὁ Μαρκοῤῥᾷς συνδεόμενος μετ' αὐτοῦ διὰ
στενωτάτης φιλίας ἐξεφώνησεν ἐν τῇ τῆς Κερκύρας μητροπόλει ἐπι-

1. Consistorio segreto.

2. Τύποις Ἑρμοῦ Α. Τερζάκη καὶ Θ. Ρωμαίου, σ. 95.

3. «Ἐπὶ τινων χωρίων τῆς ὑπὸ Πίου Θ' ἐν τῷ ἐγκρύφῳ συνεδρίῳ, τῇ
19 Δεκεμβρίου γενομένης προσλαλῆς. Παρατηρήσεις Γεωργίου Μαρκοῤῥᾷ
μετεγλωττίσας Χριστόφορος Φιλητᾶς. Ἐν Κερκύρᾳ, τυπογραφίῳ Ἑρμοῦ
Α. Τερζάκη καὶ Θ. Ρωμαίου 1854. Sopra alcuni passi dell' allocuzio-
ne di Pio IX nel consistore segreto del 19 dicembre 1853. Osser-
vazioni di Giorgio Marcoran. Corfù tipografia Mercurio A. Ter-
zachi et T. Romeo, 1854. εἰς 8ον σ. 35».

4. Δημοσιευθέντος ἐν τῷ Quaderno C τῆς 20 Maggio τοῦ 1854 τῆς
Civiltà Cattolica [ἔτος V τόμ. VI σ. 426—434] ὑπὸ τὸν τίτλον: «Sul-
la confutazione di Antimo Patriarca e sopra alcune osservazioni
di Giorgio Marcoran».

5. Risposta all' articolo della Civiltà cattolica [Quaderno C, 20
Maggio 1854] alla confutazione di Antimo Patriarca e sopra alcune
osservazioni di Giorgio Marcoran. Corfù. Giugno 1854. Εἰς 8ον σελ. 33.

6. Ἐτος VI, τομ. IX σελ. 187—200.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΡΖΑΚΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

κήδειον λόγον¹, ὅστις, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ Βροκίνης ἐξελληνίσθη.

Τὴν 13]25 Μαΐου 1861, συνέστη πρὸς προαγωγὴν τῶν γραμμάτων ἐν Ἑπτανήσῳ ἡ Ἰόνιος Ἑταιρεία. Τὴν ἡμέραν δὲ τῶν ἑγκαινίων τῆς ἐνώπιον τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν Ἑταίρων ὁ Μαρκοῦς ἀπήγγειλε τὸ ἐπὶ τούτῳ ἐξ 76 ἐξάδων συντεθὲν ποίημά του «La Moda»².

Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1862 ὁ διαδεχθεὶς τὸν Γιούγκ ἀρμο-

Ὁ Γλάδστων

στῆς Νάιξ Στόρξ ὑπέι-
κων εἰς διαβολὰς καὶ
λόγῳ πολιτικῶν ἀντι-
παθειῶν ἀπέλυσε τοῦ
ὑπερτάτου Συμβου-
λίου τοὺς Ἑπτανησίους
δικαστὰς Γεώργιον
Μαρκοῦ καὶ Ἀ-
ναστάστ. Ξυδιᾶν.

Ὁ Μαρκοῦς εὐθὺς
ἐξέδοτο Γαλλιστὶ τὴν
ἀπολογίαν του, φαίνε-
ται δὲ ὅτι ἐδικαιώθη,
προσφυγὼν εἰς τὴν
Βουλὴν τῶν Λόρδων
καὶ τὴν τῶν κοινοτή-
των, εἰς ἃς καὶ προσ-
εκόμισε τὰ ἔγγραφα

ἐνεκα τῶν ὁποίων αὐτὸς καὶ ὁ συνάδελφός του ἐσυκοφαντήθησαν.

Καίτοι δὲ ἀπεδείχθη ἡ ἀθωότης των καὶ πλήρως ἱκανοποιή-
θησαν ἐκ τῶν λεχθέντων ἐν ταῖς Βουλαῖς καὶ δὴ ὑπὸ τῶν Ρέ-
βουκ καὶ Γλάδστωνος δὲν ἐπανῆλθον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν³.

1. «Discurso letto nella cattedrale di Corfù in morte del conte Dionigi Solomos dal Cr. Giorgio Marcoran Corcirese».

2. «Versi giocosi di G. M. letti alla società Ionia pel progresso delle scienze, lettere ed arti nella riunione del 13]25 Maggio 1861. Corfu, tipografia Ionia di Spiridione ed Arsenio fratelli Cao. 1861 εἰς 8ον σ. 23».

3. Συναφὴ πρὸς τὸν ἀγῶνα, ὃν ὁ Μαρκοῦς διεξήγαγε πρὸς ἀναίρε-

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1863 ἔγραψεν ἱστορικὴν μελέτην «Περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας»¹.

Τὴν 4 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐξέδωκε Γαλλιστὶ φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «La revision du traité du 5 Novembre 1815 relatif aux Iles Ioniennes»², ἐν ᾧ ἀναπτύσσει τὰ «ἀνόμως διὰ τοῦ ὑπογραφέντος Πρωτοκόλλου τῆς 14 Νοεμβρίου 1863 προσβληθέντα δίκαια τοῦ Ἰονίου λαοῦ»³, καὶ ἀποδεικνύει «τὸ ἄτοπον, ἄδικον, ἄσκοπον καὶ ἐπιβλαβὲς τῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων τῆς κατεδαφίσεως καὶ ἐξουδετερώσεως»⁴.

Προσαρτηθείσης τῆς Ἑπτανήσου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Κέρκυρα ἀνέδειξε διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας ἀντιπροσώπους τῆς ἐξοχῆς,

σιν τῶν κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν συναδέλφων του ριφθειῶν διαβολῶν εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς φυλλάδια : Αὐν «ἔγγραφα προαχθέντα εἰς φῶς χάρις τῶν ἀντύ-
των καὶ ἐντίμων ἀγώνων τῶν κλεινῶν τοῦ Βρετανικοῦ κοινοβουλίου με-
λῶν, μεταφρασθέντα δὲ καὶ ἐκδοθέντα πρὸς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ, δαπάνη
φίλων τῶν διὰ τῶν ἐγγράφων τούτων συκοφαντηθέντων. [Οἱ συκοφαντη-
θέντες φίλοι διὰ τῶν ἐγγράφων τούτων ἦσαν ὁ Γεώργιος Μαρκοῦς καὶ
Ἀναστάσιος Ξυδιᾶς]. Κέρκυρα, τυπογραφεῖον ἡ Ἰονία Σπυρίδωνος καὶ Α
ἀδελφῶν Κάων, 1863 εἰς 8ον σ. 30». Βον «Observations sur les pièces
produites à l' appui de la démission des deux Juges Ioniens par
Georges Marcoran de Corfou. Corfou, imprimerie Ionia par les
freres set A.Caos. 1853 εἰς 8ον σ. 30. «Γον Quelques observations sur
les débats du 17 avril 1863 à la Chambre des Lords d' Angleterre
au sujet d' une démission de Juges dans Jes les Joniennes par
Georges Marcoran de Corfou avec appendice. Corfou, imprimerie
Jonía par S. et A. frères Caos 1863. Εἰς 8ον, σ. 27». Δον «Sui documenti
prodotti a sostegno della dimissione dei due Giudici Jonii del su-
premo Consiglio osservazioni di Giorgio Marcoran (dal francese).
Corfù tipografia Ionia di S. et A. fratelli Caos. 1863 εἰς 8ον σ. 29».

1. Αὕτη κατεχωρίσθη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενον «Ἐθνικὸν ἡμε-
ρολόγιον τοῦ Μαρίνου Βρετοῦ τοῦ ἔτους 1866. σ. 317- 335».

2. Corfou. imprimerie Ionia par les frères S. et A. Caos 1863, εἰς 8ον, σ. 13.

3. Διὰ τοῦ πρωτοκόλλου αὐτοῦ ὁρίζετο ἡ διὰ Βολταϊκῶν συστοιχιῶν
ἀνατροπὴ τῶν ὀχυρωμάτων τῆς Κερκύρας καὶ ἡ εἰς διηνεκὴ οὐδετερότητα
ἀποκατάστασις τῆς νήσου ταύτης καὶ τῆς τῶν Παξῶν.

4. πρβλ. «Ἀναγέννησις Κερκύρας ἀρ. 47 καὶ 53 τῆς 30 Νοεμβρίου
1863 καὶ 18 Ἰανουαρίου 1864».

οἷτινες ἐπρόκειτο νὰ ἀντιπροσωπεύσωσι καὶ τὴν πόλιν. Τότε οἱ τῆς πόλεως, τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα ἀντέκειντο πρὸς τὰ τῶν ἐκλεχθέντων πληρεξουσίων, φοβούμενοι μήπως τὸ ἄτοπον τοῦτο καθιερωθῇ, ἔπειψαν τὸν Μαρκοῤ᾽ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν Βασιλέα, ἵνα ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα, ὅπως τὸ ἄτοπον τοῦτο μὴ ἐπαυληφθῇ.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαΐου 1865, διαλυθείσης τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ προκηρυχθεισῶν ἐκλογῶν διὰ τὴν Α΄ σύνοδον, ἀνεδείχθη ὁ Μαρκοῤ᾽ βουλευτὴς Κερκύρας, εἰς μάτην δὲ ἐμόχθησεν, ἵνα ἐπανορθώσῃ τὸ κακὸν τὸ προσγενόμενον εἰς τοὺς ἐν τῇ πόλει διὰ τῆς ἀφομοιώσεως καὶ τῆς πρὸς τὸ συμφέρον τῶν χωρικῶν δοθείσης λύσεως ἀγροτικῶν τινων ζητημάτων.

Τὴν 9 Ἰουλίου 1865. ἡ Βουλὴ σεβομένη τὴν ἡλικίαν καὶ τὰς ἀρετάς του, τὸν ἀνέδειξεν ἀντιπρόεδρον αὐτῆς. Ὀλίγον δὲ βραδύτερον, τοῦ ἀπενεμήθη καὶ ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος.

Ἀναχωρήσαντος τοῦ τελευταίου δουκὸς τῆς Τοσκάνης ὡς μὴ θέλοντος νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν ὑπηκόων του καὶ συνενωθῇ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ ὁ περιώνυμος Ἰταλὸς ποιητὴς Ἰωσήφ Giusti συνέθεσε σονέττον, ὅπερ ὁ Μαρκοῤ᾽ ἐξελληνίσας ἐδημοσίευσεν μετὰ τοῦ Ἰταλικοῦ πρωτοτύπου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ναὶ καὶ Ὅχι» ¹.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1867, ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας προήγαγεν αὐτὸν εἰς Μεγαλόσταυρον τοῦ Τάγματος τῶν Ἀγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου.

Τὸν Μάιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ βαρὼν Πασχάλιος Ρεβολτέρα ἐγκαινίασεν τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγερθεῖσαν ἐκκλησίαν. Ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ ὁ Μαρκοῤ᾽ συνέθετο δεκατετράστιχον ᾠδὴν, ἡ ὁποία ἀπαγγελθεῖσα παραμένει ἀνέκδοτος εἰς χεῖρας τῆς οἰκογενείας τοῦ ποιητοῦ Γ. Μαρτινέλλη.

Ὀλίγον βραδύτερον ἐπανεξέδωκεν εἰς ἓν φυλλάδιον τὰ ποιήματά του «La Bocca e la Moda» ¹.

1. «Μαρίνου Βρετοῦ Ἐθνικὸν ἡμερολόγιον 1866. Σ. 262—263».

1. «Poemeti giocosi letti il primo nel 1846 alla società de' Filomatici in Corfù, il secondo nel 1861, alla società Jonia, pel pro-

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1868, ὑπὸ τῶν ἐν Τεργέστῃ ὁμογενῶν ἐδόθη συναυλία ὑπὲρ τῶν Κρητῶν προσφύγων. Ξένη δὲ τις κυρία προσεφέρθη, ὅπως δωρεὰν μετάσχῃ αὐτῆς. Πρὸς τιμὴν τῆς κυρίας ὁ Μαρκοῤ᾽ συνέθεσεν ποίημα δημοσιευθὲν ¹.

Τὴν 19]31 Αὐγούστου, 1868 ἐξέθετο τὰς γνώμας του ἐπὶ τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος Κερκύρας δι' ἰδίου φυλλαδίου ².

Τῷ 1869, προήχθη εἰς τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος.

Τῷ 1870, ἐδημοσίευσεν Γαλλιστὶ μελέτην «περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων» ³.

Ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα, ἐπὶ τῷ ἐν Παρισίοις ἐμφυλίῳ πολέμῳ συνέθεσε ποίημα ⁴.

Τῷ 1873, ἐδημοσίευσεν ποίημα εἰς **Θιέρσον** μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν «**ἡ 24 Μαΐου 1873**».

Βαθμιαίως ὁ Μαρκοῤ᾽ ἀπώλεσε τὴν ὄρασιν. Ἐπὶ τριετίαν δὲ τυφλὸς καὶ μετὰ βραχυχρόνιον νόσον ἀπέθανεν τὴν 23 Σεπτεμβρίου 1878 ⁵.

Ὁ υἱὸς τοῦ Γεωργίου **Γεράσιμος** δὲν ἐφάνη κατώτερος τοῦ πατρός του, καθόσον μαθὼν τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὴν γενέτειράν του, ὅπου ἐπὶ ἑπταετίαν ὁ πατὴρ του ἐχορημάτισεν εἰσαγγελεύς, καὶ τελειώσας τὸ Γυμνάσιον ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τοὺς διευθυντὰς Ὁριόλην καὶ Κάλβον, ἀπῆλθε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Σπύρου, τῷ 1849, εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἐνεγράφη εἰς τὴν Νομικὴν. Λόγῳ ὅμως τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ του Στέλιου, ἐπισυμβάν-

gresso delle scienze, lettere ed arti. Ristampata con cambiamenti e giunte. Corfù, tipografia Jonia, 1867, εἰς 8ον σ. 57».

1. «Τεργεσταῖος παρατηρητὴς ἀρ. 68 τῆς 23 Μαρτίου 1868».

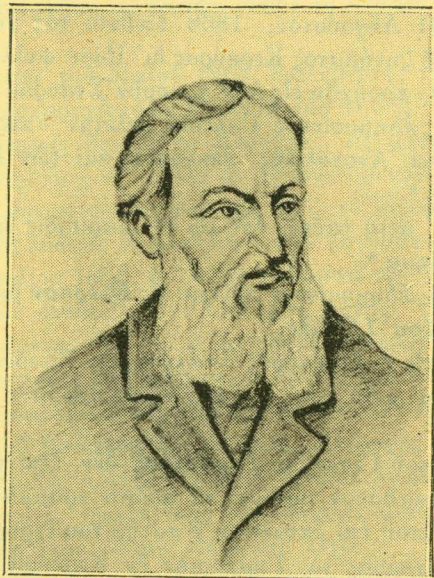
2. «Précis et esprit de la question agricole de Corfou».

3. «L'église et les empereurs à Constantinople exposé par Georges Marcoran de Corfou. A Corfou, imprimerie Cadmos de Neophyte Carajannis 1870. εἰς 8ον σ. 203».

4. «La seconda metà del 1870. Gennaio 1871. Tip. G. Nacamulli. Στίχοι μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Giorgio Marcoran».

5. Ἐπιγράδειον ἐξεφώνησεν ὁ Μιχαὴλ Ἰδρωμένος.

τος τὴν 29 Ἀπριλίου 1852, ἵνα μὴ ἀφήσῃ μόνον τὸν πατέρα του, ἡναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὰς ἐν τῇ ἐσπερίᾳ σπουδὰς του καὶ ἐπανέλθῃ εἰς Κέρκυραν.

Ὁ Γεράσιμος Μαρκοῤᾤς

Τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος ἐγγραφεὶς εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς του καὶ ἔτυχε διπλώματος νομικῆς. Συνδεθεὶς ὅμως μετὰ τοῦ Σολωμοῦ δὲν ἤσκησε τὴν ἐπιστήμην του καὶ ἀσχοληθεὶς μὲ τὴν φιλολογίαν ἵδρυσε μετὰ τοῦ Πολυλᾶ, τοῦ Ι. Ρηνοπούλου, τοῦ Νικ. Μακρῆ, τοῦ Ἰωσήφ Κουαρτάνου, τοῦ Καλοσγούρου, τοῦ Καρόλου Μάνεση, τοῦ Ἰωάννου καὶ Ἀντωνίου Μανούσου καὶ ἄλλων φιλολογικὴν σχολήν¹, ἡ

1. Ἡ σχολὴ αὕτη μέχρι τοῦ 1853 εἶχεν ὡς κέντρον τὸ ἐν Γαρίτῳ καφενεῖον τοῦ Ἀνανία, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ποιητὴς ἐσύχναζε. Ἀπὸ τοῦ 1853 μετέθεσε τὴν ἑδρὰν τῆς εἰς τι νεότευκτον ἐν Κερκύρᾳ καφενεῖον Χρήστου τινος Παξίου, τὸν ὁποῖον καὶ θανόντα ὁ Μαρκοῤᾤς ἀπηθανάτισε δι' ἐπιγράμματος.

Ὁ Σολωμός, ὅτε εὗρίσκετο εἰς τὴν Κέρκυραν, ἦτο ἐκ τῶν τακτικῶν

ὁποῖα ἐπρέσβευεν ὅτι «ἡ γλῶσσα πρέπει ν' ἀπαλλαγῇ τῶν τύπων τῆς ἀρχαίας» καὶ συνέστησε τὴν φιλοδραματικὴν σχολὴν Κερκύρας.

Ὁ Μαρκοῤᾤς καίτοι ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ἔγραφε στίχους, ζῶντος τοῦ Σολωμοῦ, δὲν ἐτόλμα οὔτε νὰ τοὺς δείξῃ, οὔτε νὰ τοὺς ἀναγνώσῃ, θανόντος ὅμως τὴν 9|21 Φεβρουαρίου 1857 τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ, ἔλαβε τὸ θάρρος, ἵνα δημοσιεύσῃ ποίημα ὑπὸ τὸν τίτλον «τὸ πρῶτο ψυχὸσάββατο. Ὡδὴ Γερασίου Μαρκοῤᾤ», ἐν ᾧ ἐγκωμιάζει τὸ ἔργον καὶ τὰ ἰδανικὰ τοῦ Ζακυνθίου ὕμνογράφου.

Κατόπιν συνειργάσθη μετὰ τοῦ Πολυλᾶ καὶ Κουαρτάνου πρὸς συγκέντρωσιν, τακτοποίησιν καὶ δημοσίευσιν τῶν ποιημάτων τοῦ Σολωμοῦ τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1859.

Εἶτα νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ γενικοῦ γραμματέως τῆς γερουσίας Ἀντωνίου κόντε Δούσμανη Αἰκατερίνην ἀνεμίχθη ἐνεργῶς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως ἀγῶνα.

Ἐγραψε δὲ πλεῖστα ποιήματα, ἀρυσθεὶς τὰ θέματά του ἐκ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ γεγονότων καὶ τῶν οἰκογενειακῶν του σχέσεων.

Οὕτω, τῷ 1863, ἐδημοσίευσεν εἰς ἴδιον τεῦχος¹ τὴν σάτυραν ὁ «Λέλεκας καὶ ὁ Σπαρτσίνης»², ἣτις εἶναι διάλογος, ὡς ὁ ἴδιος μᾶς γράφει εἰς τὴν ποιητικὴν του συλλογὴν τοῦ 1899³, «μεταξὺ

τέρων θαμῶνων τῶν καφενείων αὐτῶν. Ὑπάρχει δὲ καὶ τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον τὸ ὁποῖον δεικνύει τὴν ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματος τοῦ Μαρκοῤᾤ.

Ὁ Σολωμός εἶχεν ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ γραμματέως τοῦ ἀρμοστοῦ τὸν διορισμὸν τοῦ Κουαρτάνου εἰς δημοσίαν θέσιν. Ὁ γραμματεὺς ὑπεσχέθη, ἀλλ' ἠθέτησε τὸν λόγον του παραπεισθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς του. Τότε ὁ Μαρκοῤᾤς εἰς τὸν θέλοντα νὰ δικαιολογηθῇ ὑπάλληλον εἶπε τὸ ἐξῆς:

«La sposa è un gran parola; ma la parola data è un gran sposa».

1. Ἡ σάτυρα αὕτη ἐπανεξεδόθη εἰς τὴν «Νέαν Ἑστίαν».

2. Διάλογος. Κέρκυρα τυπογραφεῖον Ἰονία Σπυρίδωνος καὶ Α. ἀδελφῶν Κάων. 1863.

3. Ἐν τῇ συλλογῇ αὐτῇ δὲν συμπεριελήφθη. Τὸν λόγον δὲ μᾶς λέγει ὁ ποιητὴς γράφων: «Δὲν συμπεριέλαβα καὶ τοῦτο στὴ νέα συλλογῇ».

τοῦ ὑστέρου Ἑγγυλοῦ ἀρμολοῦ τῆς Ἑπτανήσου Στόρε, ὅπου ἀγγλικά σημαίνει λέλεκας καὶ τοῦ τότε προέδρου τῆς γεφυρίας Καρούσου πού στήν Κεφαλληνία εἶχε τὸ sobriquet Σπαρτσίνης».

Τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος ἔγραψε «Τὰ Κάστρα μας», ὅπερ ἐδημοσίευσεν πρῶτον μὲν εἰς τὴν «Ἀναγέννησιν»¹ τοῦ Πολυλά, εἶτα δὲ εἰς ἴδιον τεύχος². Τὸ ποίημα τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, ὅπως παραχωρήσῃ τὴν Ἑπτανήσον καὶ εἰς τὴν δοθεῖσαν διαταγὴν εἰς τὸν μέλλοντα νὰ ἀναχωρήσῃ στρατόν της, ἵνα κατεδαφίσῃ τὰ φρούρια τοῦ Βίδου.

Τῷ 1864, ἐπὶ τῇ μεταβάσει τοῦ βασιλέως Γεωργίου εἰς Κέρκυραν ὁ Μαρκοῤῥας συνέθεσε ποίημα τὸ ὁποῖον μετὰ Γαλλικῆς μεταφράσεως καὶ σημειώσεων ἐδημοσίευσεν εἰς ἴδιον τεύχος³.

Ἡ ἐπανάστασις τῆς Κρήτης καὶ τὸ ὁλοκαύτωμα τοῦ Ἀρκαδίου ἐνέπνευσαν εἰς τὸν Μαρκοῤῥαν τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ 25 Μαρτίου τοῦ 1867»⁴ καὶ «ὁ ὄρκος»⁵ ποιήματά του.

Πλὴν ὅμως τούτων καὶ ἄλλα ποιήματα ἔγραψεν ὁ Μαρκοῤῥας ὡς ὁ «conte Giuliano e castello maledetto», «ὁ ἐτοιμοθάνατος Σουλιώτης», «ὁ ἀποκλεισμός τοῦ 1866», «ἡ ἀπλὴ καὶ ἡ καθα-

μολονότι πολλοὶ ἐπέμεναν νὰ τὸ κάμω, ἐπειδὴ περασμένη ἡ αἰτία τοῦ τὸ ὑπαγόρευσε, δὲν ἤθελα νὰ πικράνω κάποιους ὅπου ζοῦν καὶ ἀναφέρονται σ' ἐκείνους τοὺς στίχους».

1. «Ἀναγέννησις» Κερκύρας ἔτος Β' ἀρ. 59 τῆς 29 Φεβρουαρίου 1864.

2. Κέρκυρα, τῇ 29 Φεβρουαρίου. 1864, τυπογραφεῖον Ἑρμῆς στίχοι Γερασίου Μαρκοῤῥα.

3. Ὁ ἐρχομὸς Γεωργίου τοῦ πρώτου εἰς τὴν Κέρκυρα καὶ ὁ βασιλικὸς ὕμνος μελοποιημένος ἀπὸ τὸν ἱππότη Νικόλαον Χ. Μάντζαρον, στίχοι Γερασίου Μαρκοῤῥα. L' arrivée de Georges premier à Corcyre et l'hymne royal mis en musique par le chevalier Nicolas C. Manzano, vers de Gerasimo Marcoran. Κέρκυρα τυπογραφεῖον ἡ Ἰονία ἀδελφῶν Κάων 1864, σ. 31. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ ποιήματος τούτου ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν β' τόμον τῆς «Χρυσῆς ἀλφίδος» τῆς 30 Ἰουνίου 1864, σ. 376 καὶ ἐν τῇ «Ἀναγεννήσει» τῆς Κερκύρας ἀρ. 71 τῆς 30 Μαΐου 1864.

4. Στίχοι Γερασίου Μαρκοῤῥα. Κέρκυρα τυπογραφεῖον «ἡ Ἰονία» ἀδελφῶν Κάων. 1867.

5. Ποίημα Γερασίου Μαρκοῤῥα. Ἐν Κέρκυρα τυπογραφεῖον «ἡ Κέρκυρα» 1875 εἰς 8ον σ. 64.

ρεύουσα»,¹ «τὸ ἄγαλμα τοῦ Καποδιστρίου», «οἱ θησαυροὶ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ», «ὁ Ἀρίοντας», «ἡ ἀληθινὴ εὐτυχία», «ὁ Μάρτης», «ἡ Μητρικὴ ἀγάπη», «κλᾶψε» στὸ θάνατο τοῦ Ζακυνθίου Ἰουλίου Τυπάλδου, «ἡ Ἀγία Αἰκατερίνη», «Παράπονο πεθαμένης», «Ρεγγίνα Σκάρπα» κλπ.

Ὅλα αὐτὰ πλὴν τῆς σατύρας «Λέλεκας καὶ Σπαρτσίνης» περιέλαβεν εἰς δύο συλλογὰς τὴν «τῶν ποιητικῶν ἔργων»² καὶ τὴν «τῶν Μικρῶν ταξιδιῶν»³.

Τῷ 1898, τὰ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ Σολωμοῦ ἐκδοθέντα πανηγυρικά τεύχη τῆς «Ἑθνικῆς Ἀγωγῆς»⁴ καὶ τῆς «Ἡοῦς Ζακύνθου»⁵ περιέλαβον ποιήματα τοῦ Μαρκοῤῥα.

Τῷ 1899, ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Giovanni Cannata μετέφρασεν Ἰταλιστὶ τὸν «Ὅρκον»⁶.

Τῷ 1902, προσεκλήθη ὑπὸ τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐπὶ τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ Σολωμοῦ ἐπιτροπῆς, ἵνα παρευρεθῇ εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Σολωμοῦ. Εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς :

«Κύριον Φριδερίκον Καρρέρ

Πρόεδρον τῆς ἐπὶ τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ Σολωμοῦ Ἐπιτροπῆς.
Ζάκυνθος

Σεβαστέ μοι κ. Καρρέρ,

Οὐδέποτε ἠσθάνθην τὸ βάρος τῆς ἡλικίας μου ὡς τώρα, μία μικρὰ ἀδιαθεσία μ' ἐμποδίζει νὰ παρευρεθῶ εἰς τ' ἀποκαλυπτήρια τῆς σεβαστῆς μορφῆς τοῦ Διδασκάλου.

1. Στίχοι Γερασ. Μαρκοῤῥα. Κέρκυρα τυπογρ. Ι. Ναχαμούλη, 1872, εἰς 8ον σ. 17.

2. Ποιητικὰ ἔργα. Κέρκυρα τυπογραφεῖον Ι. Ναχαμούλη 1890.

3. Ἐδημοσιεύθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1898—8ον.

4. τῆς 8 Ἀπριλίου 1898.

5. ἀρ. 5 καὶ 6 τοῦ Μαρτίου, καὶ Ἀπριλίου. 1898.

6. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Rassegna nazionale τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1899, ἀνεδημοσιεύθη δὲ καὶ εἰς ἴδιον τεύχος ὑπὸ τὸν τίτλον : «Giuramento, poema in greco volgare di Gerasimo Marcoras recato in prosa italiana. Firenze, ufficio della Rassegna nazionale, 2 via della Pace 2, 1899. Pistoia tip. Giuseppe Flori. 8ον

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Οἱ νεανικοὶ παλμοὶ τῆς καρδίας μου θ' ἀκολουθήσωσιν ὁμῶς
καὶ μακρόθεν τὴν ἐθνικὴν ταύτην ἐορτήν.

Διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ.

Ὑμέτερος

Κέρκυρα, 25 Μαΐου 1902

Γ. Μαρκοράς.¹

Ἀπὸ τοῦ 1900 μέχρι τοῦ θανάτου του ὁ ποιητὴς εἰς ἴδιον
μὲν τεῦχος οὐδὲν ἐδημοσίευσεν, ἀλλ' ὅλα τὰ ποιήματά του τῆς
περιόδου αὐτῆς εἶναι ἐσκορπισμένα εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ
(τῶν ὁποίων τὴν προέχουσαν θέσιν ἔχουν τὰ Παναθηναῖα²),
ἢ παραμένουν ἀνεκδότα εἰς φιλικὰς τοῦ Μαρκορά οἰκογενεῖας³.

1. «Μούσαι» Ζακύνθου, ἔτος Κ' ἀρ. 448 τῆς 15 Νοεμβρίου 1911.

2. «Παναθηναῖα» Α' τόμος (1900—1) σ. 8: «Ὁ Χάρος στήν ἐρημιά»,
σ. 202 «τὸ μητρικὸ γάλα», σ. 282 «Τὰ δύο ταξίδια». Β' τόμος (1901) σ.
49 «ἡ Μουσικὴ», σ. 402 «Ἀπλὴ γλῶσσα». Γ' τόμος (1901—2) σ. 75 «ἡ
πεθαμένη κόρη στὸ μαραμμένο λουλοῦδι της», σ. 160 «Ἡ Λίλα Λοβέρδο»,
σ. 305 «Ἀυγὴ μαρτιάτικη». Δ' Τόμος (1902) σ. 229 «Ἰουλία Κοσκινᾶ». Ζ'
τόμος (1903—4) σ. 329 «Τὰ δύο ἀγγλικά κοιμητήρια». Η' τόμ. (1904)
σ. 46 «ἡ Ἰουλιέττα Γαρτζῶνη Δρασουσῶφ». Θ' τόμος (1904—5) σ. 71
«στὴν εἰκόνα τοῦ Παύλου Μελά», σ. 261 «ὁ Κρούγερ». ΙΒ' τόμος (1906)
σ. 67 «Στὸ λείψανο τῆς Ἰουλιέττας Δρασουρῶφ». ΚΒ' τόμος (1911) σ.
275 «Ἡ ἀπατημένη» καὶ «Ἡ Ἑργασία». ΚΓ' τόμος (1911—2) σ. 5 «Ἡ
καλοκαιρινὴ βραδιά».

3. Ἡ κυρία Μινώτου εἰς τὸ προμνησθὲν τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολο-
γίας περιέσσευε τρία τῶν ἀνεκδότων τούτων τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι
ἀφιερωμένον «στὸ δῆμαρχο κ. Δ. Κόλλα», τὸ δευτέρον «στὴν Εἰρήνη
Δενδρινουῦ» καὶ τὸ τρίτον εἰς τὸν ποιητὴν «Γ. Σπαταλᾶν». Εὐχῆς δ' ἔργον
θὰ ἦτο, ὅπως καταβληθοῦν προσπάθειαι, ἵνα ἐξευρεθῶσι καὶ δημοσιευ-
θῶσι καὶ τὰ λοιπὰ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀγωγή Ἑθνικὴ τῆς 8 Ἀπριλίου 1898.

Ἀνδρεάδης (Α) Τὰ τελευταῖα χρόνια τοῦ Μαρκορά [Εἰς τὸ τεῦχος τῆς
Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 78—87].

Ἀνθολογία (Ἰόνιος), ἔτος Δ' ἀρ. 36 Μάρτιος 1930, τεῦχος ἀφιερωμένο
στὸν ποιητὴ Γεράσιμο Μαρκορά.

Ἀποστολίδης (Πέτρος) Παλαιοὶ καὶ νέοι : Γεράσιμος Μαρκοράς [Ἄστυ
ἔτος, Γ' ἀρ. 1181 τῆς 9 Μαρτίου 1884].

Ἄστυ ἔτος Γ' ἀρ. 1181 τῆς 9 Μαρτίου 1894 καὶ ἔτος ΙΔ' ἀρ. 2912 τῆς
21 Δεκεμβρίου 1898.

Βελιανίτης (Θεοδ.) 1) «Γεράσιμος Μαρκοράς». ἀ'. Μελέτη ἀναγνω-
σθεῖσα ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ Παρνασσῶ. Ἐν Ἀθήναις 1890. β'.
Επιστολὴ εἰς τὸ Ἄστυ, τομ. ΙΔ' ἀριθ. 2912 τῆς 21 Δεκεμβρίου 1898. 2)
«Πολυλᾶς, Μαρκοράς καὶ ἡ σχολὴ τῆς Κερκύρας». Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π.
Δ. Σακελλαρίου 1916. Ἔκδοσις β', ἐκδότης Ἰωάννης Δ. Κολλάρος 1925.

Βουτιερίδης (Ἡλίας) 1) «Ὁ Γερ. Μαρκοράς καὶ ἡ φήμη του» [Εἰς
τὸ τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 11—23]. 2) «Ἡ ζωὴ τοῦ Μαρκορά»
[Παναθηναῖα ΚΒ' (1911) σ. 284].

Βρετοῦ (Μαρίνου Π.) «Ἑθνικὸν ἡμερολόγιον τοῦ 1866». Ἐν Παρισίοις
σ. 262—263, 317—335, 464.

Βροκίνη (Λαυρεντίου) «Φόρος σεβασμοῦ τῇ μνήμῃ τοῦ ἀποβιώσαντος
Ἱππ. Γεωργίου Μαρκορά». Κέρκυρα, τυπογραφεῖον «ὁ Κάδμος» Νεοφύ-
του Καραγιάννη, τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1878.

Χρυσάλλης, τόμ. Β' τῆς 30 Ἰουνίου 1864 σ. 376.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

Λάσπη (Κ) «Ὁ Μαρκοράς». Στοχασμοὶ [Εἰς τὸ τεῦχος τῆς Ἰονίου
Ἀνθολογίας σ. 63—67].
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Δεβιάζη (Α) «Γεώργιος Μαρκοράς» [Ποιητικός Ἀνθὼν τῆς 8 Φεβρ. 1887, σ. 348.

Δενδρινού (Εἰρήνης Α.) «Ὁ Γεράσιμος Μαρκοράς» [Εἰς τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 24—42].

Εἰκονογραφημένη Ζ' (1911) σελ. 168—170, 187—8, Η' (1912) σ. 5—6, 27—28.

Ἡὼς Ζακύνθου ἀρ. 5 καὶ 6, Μάρτιος καὶ Ἀπρίλιος 1898.

Ἑλληνομνήμων (Νέος) περ. τομ. Η' (1911) 76, ΙΒ' (1915) 97, Ι' (1916) 343.

Hesseling (G)—Pernot (G) Histoire de la littérature Grecque moderne. Paris 1924.

Ἑστία 1890 σ. , 1891 σ. 29.

Ἰδρωμένου (Μιχαήλ) «Εἰς Γεώργιον Μαρκοράν» ἐπικήδειος ἐκφωνηθεῖς ἐν τῇ ναῶ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1875.

Ὡρα 28 καὶ 31 Δεκεμβρίου 1875 (Κριτικὴ ἀνάλυσις τοῦ ὄρκου).

Καλογεροπούλου (Διονυσίου Π.) «Γεράσιμος Μαρκοράς» [Εἰς τὸ τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 42—44].

Καλοσγούρου (Γεωργίου) «Γεώργιος Μαρκοράς» [Εἰς τὴν Ἑστίαν τοῦ 1892 φ. 29 καὶ τὸ τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 54—63].

Καρρέρ (Φρειδ.) «Ὀλίγαι τινὲς σχέψεις περὶ τοῦ ποιητοῦ Γερ. Μαρκορά» [Μοῦσαι Ζακύνθου, ἔτος Θ' ἀρ. 441—448, 15 Ὀκτ.—14 Νοεμ. 1911].

Κετσέα (Εὐφρασία) «Οἱ σύγχρονοι ποιηταὶ τῆς Ἑλλάδος : Ἰόνιος Σχολή» : ἴδε Lamber (Juliette).

Lamber (Juliette) «Poètes grecs contemporains: Ecole Ionienne» [La nouvelle revue. 2e année, tome quatrième Paris 1880, σ. 854—857 καὶ μετάφρασις Εὐφ. Κετσέα ἐν τῷ Παρνασσῷ τομ. Θ' (1885) σ. 43—46.

Λάμπρου (Σπύρου) «Νέος Ἑλληνομνήμων» τόμος Η' (1911) σ. 79, ΙΒ' (1915) 97, ΙΓ' (1916) 343.

Lebesque (Phileas) «Gerasimo Markoras» [Εἰς τὸ τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 67—69].

Μαλακάση (Μ) «Ὁ Γεράσιμος Μαρκοράς» ποίημα [Εἰς τὸ τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 1].

Ματαράγκα (Π) «Παρνασσός, ἥτοι ἀπάνθισμα τῶν ἐκλεκτοτέρων ποιημάτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος». Δαπάναις Σπυρίδωνος Κουσουλίνου βιβλιοπώλου. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ρουσοπούλου, ὁδὸς Περικλέους ἀρ. 29 1880 σ. 791—805.

Μητσάκη (Μιχαήλ) Ἡ φιλολογικὴ κίνησις παρ' ἡμῖν : «Γεράσιμος Μαρκοράς» [Εἰς τὸ Ἀττικὸν Μουσεῖον ἔτος Γ' ἀρ. 7 καὶ 8 τῆς 10 καὶ 20 Ἀυγούστου 1890].

Μινώτου (Μαριέττα) «Ἰόνιος Ἀνθολογία». ἔτος Δ' ἀρ. 36, Μάρτιος 1930 τεῦχος ἀφιερωμένο στὸν ποιητὴ Γεράσιμο Μαρκορά. [Πρόλογος εἰς τὸ τεῦχος ἐν σ. 3—10].

Μοῦσαι Ζακύνθου, ἔτος 10 ἀρ. 446—448 τῆς 15 Ὀκτωβρίου—15 Νοεμβρίου 1910.

Μουσεῖον (Ἀττικόν), ἔτος Γ' ἀρ. 6. καὶ 7 τῆς 10 καὶ 30 Ἀυγούστ. 1890.

Παλαμᾶ (Κ) 1) «Τὰ πρῶτα κριτικά». Ἐν Ἀθήναις 1913 σ. 1—198. 2) «Ὁ Μαρκοράς» [Εἰς τὸ τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 70—72].

Παπαντωνίου (Ζ) «Γεράσιμος Μαρκοράς» [Παναθήναια τομ. ΚΡ' (1911) σ. 276—281.

Παρνασσός, ἥτοι ἀπάνθισμα τῶν ἐκλεκτοτέρων ποιημάτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ὑπὸ Π. Ματαράγκα. Δαπάναις Σπυρίδωνος Κουσουλίνου βιβλιοπώλου. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Νικολάου Ρουσοπούλου ὁδὸς Περικλέους ἀρ. 29 1880 σ. 791—805.

Παρνασσός, περιοδικὸν τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου. 1885 σ. 43—46 καὶ 1890 σ. 238—254 καὶ 319—333.

Πινακοθήκης ἡμερολόγιον 1912 σ. 199—207

Ραγκαβῇ (Ἀλ. Ρ.) «Histoire littéraire de la Grèce moderne». Paris Calmann Levy éditeur, 1877 vol. II. 229—235.

Revue nouvelle, 1880 σ. 854—857.

Σκίτη (Σωτήρη) «Ὁ βάρος τῆς Κερκύρας» [εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Μαρκορά τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 73—77].

Σπαταλᾶ (Γερ.) «Γεράσιμος Μαρκοράς» [Εἰς τὸ τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 42—50].

Ξενοπούλου (Γρ.) «Ὁ Μαρκοράς» [Ἡμερολόγιον Πινακοθήκης. 1912 σ. 199—201].

Ζακυνθινός (Διον. Α) «Ὁ Μαρκοράς, ποιητὴς ἐπικός» [εἰς τὸ τεῦχος τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας σ. 51—53].

3. ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΤΑΒΟΥΛΑΡΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΟΜΒΑΡΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΙΩΤΗΝ

Τὸ εὐφρόσυτον γεγονός τῆς ἄρσεως τῆς προστασίας καὶ τῆς
ἀπομακρύνσεως ἐκ τῆς νήσου τῶν Ἀγγλων, παρέσχεν ἀφορμὴν

Ὁ Κωνσταντῖνος Λομβάρδος

εἰς ποικίλας διαδόσεις, συνηθεστάτας παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς, οἵ-
τινες ἀπαλλάσσονται δεσποτισμοῦ καὶ αὐτοῦντος αὐτοὺς πειθηνίους
εἰς τοὺς νόμους.

Τῶν φημῶν τούτων ἡ μᾶλλον ἐμπνέουσα ἀνησυχίας ἦτο ἡ
κυκλοφοροῦσα τότε περὶ συνενώσεως τῶν ἀσπῶν μετὰ τῶν χωρι-
κῶν πρὸς ἀποδοκιμασίαν τῶν ἀπερχομένων.

Ὁ Λομβάρδος πρὸς ἀποσόβησιν παντὸς ἐκτροῦπου συνεκάλεσε
τὸν λαὸν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως καὶ τὸν ἐξώρκισεν ἐν ὀνό-
ματι τῆς πατρίδος, ὅπως τηρήσῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν,
μέχρις ὅτου φθάσωσιν αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαί.

Ἐφθασεν ἐπὶ τέλους ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως τῶν ξένων.

Ὁ Παν. Χιώτης

Ἄκρα σιγὴ κατ' αὐτὴν ἐπεκράτει. Οὐδεὶς ἐν τῇ παραλίᾳ ἐφαίνετο,
εἰμὴ αἱ πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως ὑπὸ τὸν Λομβάρδον περιπολῖαι.

Μόνος δὲ ὁ ἱστορικὸς τῆς νήσου Παναγιώτης Χιώτης
ἐθεάθη συνοδεύων μέχρι τῆς προκυμῖας τοὺς ἀπομακρυνομέ-
νους, παραμένων εἰς τὴν ἀποβάθραν, ἕως ὅτου ἀπέπλευσαν τὰ

πολεμικά και ἀνακράζων «εἰς τὸ καλὸ παιδιά μου» ὡς νὰ ἐξέφραζε τὴν λύπην του διὰ τὴν ἄρσιν τῆς προστασίας.

Αἱ κατωτέρω ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου Ταβουλάρη καὶ Κωνσταντίνου Λομβάρδου, ἐν ταῖς ὁποίαις τονίζεται ὁ κίνδυνος εἰς ὃν ἐκθέτει αὐτὸν ἡ διαγωγή του, ἐξηγοῦσι τὴν στάσιν του καὶ τρόπον τινὰ τοῦ παρέχουσιν ἄφεςιν ἁμαρτιῶν.

«Πρὸς τὸν Κύριον κ.

Παναγιώτην Χιώτην

Ζάκυνθον

Φίλτατε φίλε

Ἀθῆναι τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1864

Μετ' ἀγαλλιάσεως ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σου καὶ εἶδον τοὺς φόβους τοὺς δικαίως κατέχοντάς σε. Τὸ ἀντικείμενον τῆς θέσεώς σου ὡς διδασκάλου ἔπρεπε νὰ τεθῇ εἰς βάσανον διὰ σφοδρᾶς συζητήσεως, διότι ἡ κατηγορία κατὰ σοῦ ἦτον βάσιμος, διότι μόνος σύ, ἀναχωρούντων τῶν υἱῶν τῆς Προστασίας, ἀνέστρας τὸν πῖλον σου καὶ σεμνοπρεπῶς ἀπεχαιρέτησας αὐτούς, εὐχόμενος αὐτοῖς κατευόδιον. Ἡ ὑπεράσπισις ὅμως διὰ γεγονότων αὐταποδείκτων καὶ ἀκαταμαχῆτων ἐπιχειρημάτων, κατέδειξεν, ὅτι Σὺ ὄχι ὀλίγας ἐκδουλεύσεις προσέφερας εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ριζοσπαστισμοῦ, γράφων τὰ τῶν συνεδριάσεων καὶ διαβουλίῶν τοῦ μακαρίτου Κόμητος... καὶ τὰς σχεδιαζομένας τότε ἐκστρατείας τῶν ἀειμνήστων μεταρρυθμιστῶν κατὰ τοῦ Ριζοσπαστισμοῦ, πρὸς δέ, πληροφορῶν τοὺς Συντάκτας τοῦ Ρῆγα τὰς τεκταινομένας καταδιώξεις τοῦ τύπου κλπ.

Διὰ ταῦτα πάντα ἡ σύνταξις ἐκήρυξεν ἀδιάλλακτον καὶ ἀκλόνητον τὸν ἐν διδασκάλοις διὰ σοφῶν συγγραμμάτων διαπρέψαντα ἡμέτερον φίλον Παναγιώτην Χιώτην, ὅστις ἀπὸ τοῦδε θέλει κατέχει ἐδραῖον καὶ ἐθνοστήρικτον τὸν θρόνον τῆς διδασκαλίας του, μὴ δυνάμενος νὰ διασείσῃ αὐτόν, οὔτε ὁ Ἀρχιμήδειος μοχλός.

Τούτων ἕνεκεν ἀπορρίπτουσα τὴν διεσπαρμένην φήμην ὡς ἀδέσποτον καὶ μὴ ἐρειδομένην ἐπὶ οὐδενὸς θετικοῦ, οὔτε κατὰ φαντασίαν γεγονότος, ἀπολύει τοῦ φόβου τὸν ἀγαθὸν φίλον Παναγιώτην Χιώτην, ὅστις εἰς τὸ ἐξῆς παιδὸς καὶ χαρίεις θέλει

Πρὸς τὸν Κύριον κ.

Παναγιώτην Χιώτην.

Ζάκυνθος

Ἐξέλαβε εἶδε.

Ἀθῆναι τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1864.

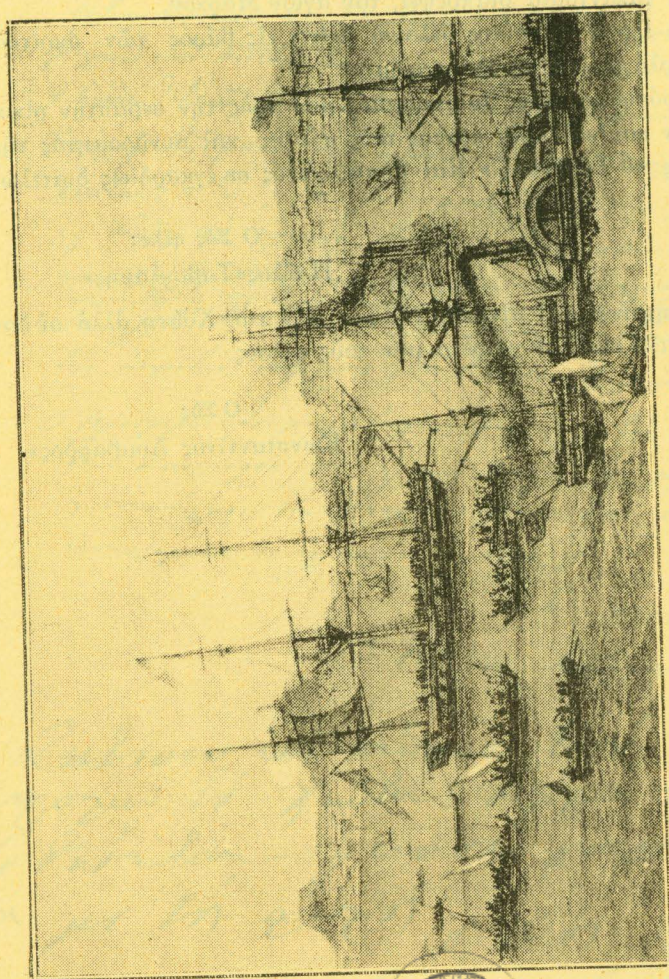
Μετ' ἀγαλλιάσεως ἔλαβον καὶ ἐπιστολήν σου καὶ εἶδον τοὺς φόβους τοὺς δικαίως κατέχοντάς σε. Τὸ ἀντικείμενον τῆς θέσεώς σου ὡς διδασκάλου ἔπρεπε νὰ τεθῇ εἰς βάσανον διὰ σφοδρᾶς συζητήσεως, διότι ἡ κατηγορία κατὰ σοῦ ἦτον βάσιμος, διότι μόνος σύ, ἀναχωρούντων τῶν υἱῶν τῆς Προστασίας, ἀνέστρας τὸν πῖλον σου καὶ σεμνοπρεπῶς ἀπεχαιρέτησας αὐτούς, εὐχόμενος αὐτοῖς κατευόδιον. Ἡ ὑπεράσπισις ὅμως διὰ γεγονότων αὐταποδείκτων καὶ ἀκαταμαχῆτων ἐπιχειρημάτων, κατέδειξεν, ὅτι Σὺ ὄχι ὀλίγας ἐκδουλεύσεις προσέφερας εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ριζοσπαστισμοῦ, γράφων τὰ τῶν συνεδριάσεων καὶ διαβουλίῶν τοῦ μακαρίτου Κόμητος... καὶ τὰς σχεδιαζομένας τότε ἐκστρατείας τῶν ἀειμνήστων μεταρρυθμιστῶν κατὰ τοῦ Ριζοσπαστισμοῦ, πρὸς δέ, πληροφορῶν τοὺς Συντάκτας τοῦ Ρῆγα τὰς τεκταινομένας καταδιώξεις τοῦ τύπου κλπ.

Διὰ ταῦτα πάντα ἡ σύνταξις ἐκήρυξεν ἀδιάλλακτον καὶ ἀκλόνητον τὸν ἐν διδασκάλοις διὰ σοφῶν συγγραμμάτων διαπρέψαντα ἡμέτερον φίλον Παναγιώτην Χιώτην, ὅστις ἀπὸ τοῦδε θέλει κατέχει ἐδραῖον καὶ ἐθνοστήρικτον τὸν θρόνον τῆς διδασκαλίας του, μὴ δυνάμενος νὰ διασείσῃ αὐτόν, οὔτε ὁ Ἀρχιμήδειος μοχλός.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΥΣΟΥΡΙΟΥ

Ἐξέλαβε εἶδε καὶ ἀπολύει τοῦ φόβου τὸν ἀγαθὸν φίλον Παναγιώτην Χιώτην, ὅστις εἰς τὸ ἐξῆς παιδὸς καὶ χαρίεις θέλει

» Αφίξεις «Ελλ. στρατού εἰς Κέρκυραν 21 Μαΐου 1864

4. «Ο ΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΦΩΝΗΤΡΑΣ»,

Ποίημα τοῦ Ἀνδρέου Μαρτζώκη μετὰ σημειώσεων
καὶ μικρᾶς εἰσαγωγῆς.

Εἰσαγωγή.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 16 αἰῶνος, δύο εὐγενεῖς τῆς Ζακύνθου οἰκοὶ ἤριζον πρὸς ἀλλήλους. Ὁ τῶν «Μονδίνων»¹ καὶ τῶν «Σιγούρων»². Τὰ αἷτια τῆς φιλονεικίας, ἣτις εἶχε καταλήξει εἰς ἀδιάλλακτον μεταξύ των ἔχθραν, δὲν εἶναι γνωστά. Ἡ προσπάθεια τῶν ἀρχῶν, ὅπως τοὺς συμφιλιώσωσι, κατέστη ἀδύνατος, ἐξῆψε τὰ πάθη ἀμφοτέρων καὶ κατέληξεν εἰς διχασμὸν ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας τῆς νήσου εἰς δύο μεγάλας φατρίας. Ἀποτέλεσμα τῆς μεταξύ των οἰκογενειῶν τούτων πάλης ὑπῆρξεν ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1580 δολοφονία τοῦ «Κωνσταντίνου Σιγούρου»³.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ φονεὺς διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑνετικῶν ἀποσπασμάτων κατέφυγεν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ἀνα-

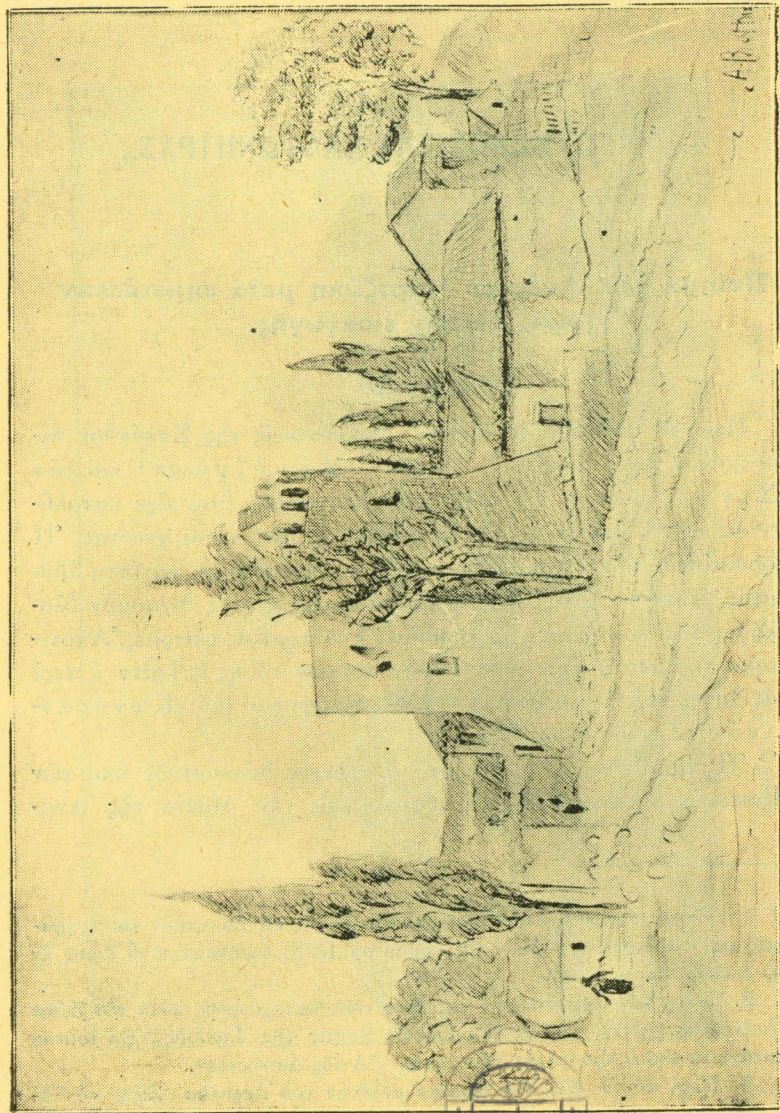
1. Οἶκος καταφυγὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ζάκυνθον καὶ ἐγγράφεις εἰς τὴν Χρυσὴν Βίβλον τῆς νήσου τῷ 1572, ὡς ἀναφέρει ὁ Ζῶης ἐν τῷ λεξικῷ του σ. 634α.

2. Οἶκος τῶν ἀρχαιότερων τῆς Ζακύνθου καταγόμενος κατὰ τὸν Ζῶην (Λεξικὸν σ. 1002) ἐκ τῶν Νορμανδῶν Segur τῆς Γαλλίας. Ἐκ τούτου κατάγεται καὶ ὁ προστάτης τῆς νήσου «Ἅγιος Διονύσιος».

3. Περὶ αὐτοῦ βλ. τὴν ὡραίαν μελέτην τοῦ Λεωνίδα Ζῶη «Ὁ Ἅγιος Διονύσιος ὁ ἐκ Ζακύνθου» Ἐκδ. β' Ἀθῆναι 1925

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἡ Μονὴ τῆς Ἀναφωνητρίας

φωνητρίας¹ τῆς ὁποίας ἡγουμένευσεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ φονευθέντος².

Λέγεται ὅτι ὁ ἐφησυχάζων ἐν τῇ μονῇ ἐπίσκοπος Αἰγίνης³, πληροφορηθεὶς περὶ τῶν διαδραματισθέντων παρὰ τοῦ φονέως, ἐξομολογηθέντος τὸ κακούργημά του, συνεταιράκηται πρὸς στιγμήν, ἀλλὰ συνελθὼν τοῦ παρέσχεον ἄσυχον καὶ ἐδήλωσεν εἰς τὸν ἀποσπασματόρχην ὅτι κάποιος τοῦ ἐφάνη ὅτι ἔτρεχεν εἰς τὰ λαγκάδια, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει τι πλέον, καθόσον οὐδεὶς ἐπλησίασε⁴.

1. Μονὴ ἀπέχουσα 24 μίλια τῆς πόλεως καὶ κειμένη δυτικῶς τῆς κώμης Πλεμοναρίου εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς χιλιομέτρου αὐτῆς. Πλείονα ὄρα «Ζώη (Λεων.) Αἱ ἐν Ζακύνθῳ μοναὶ. Ἐκδοσις β' ἐν Ζακύνθῳ, τυπ. Αὐγῆ Ν. Κοντόγιωργα 1900.σ. 82—86», β' «Λεξικὸν φιλολογικὸν καὶ ἱστορικὸν Ζακύνθου σ 62». γ' «Ὁ Ἅγιος Διονύσιος ὁ ἐκ Ζακύνθου, Ἀθῆναι 1925, σ 92».

2. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1568, ἡ Ἑνετικὴ Κυβέρνησις εἶχε παραχωρήσῃ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τῆς κατοχῆς (jus pubblico patronato) τῆς μονῆς. Χειρόγραφον εὐρισκόμενον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς μονῆς ἀναφέρει περὶ τούτου τὰ ἑξῆς: «Διονύσιος ὁ θεοφιλέστατος Αἰγίνης καὶ Πόρου ὁ Σιγοῦρος ἐχρημάτισε μὲ ἐλετζίον καὶ Κονφερματζιὸν τῆς Γαληνοτάτης Αὐθεντίας ἡγούμενος τῆς Ἀγίας ταύτης μονῆς». Ἰδε καὶ «Μπισκίνη (Α). Οἱ ἰδρυταὶ τῆς Ἀναφωνητρίας. Ἐπιστολή». (Ἑλπίς, ἔτος ΚΖ' ἀριθ. 1356 τῆς 7 Ὀκτωβρίου 1961). 2. «Βίος καὶ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου Ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης καὶ Πόρου, ἔτι δὲ προστάτου Ζακύνθου καὶ Στροφάδων. Ἐν Πάτραις, τυπογραφεῖον Ἀνδρέου Β. Πάσχα, 1908».

3. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1579 παραιτηθεὶς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐμόναζε μέχρι τοῦ θανάτου του ἐν αὐτῇ.

4. Χειρόγραφος ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου Ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης τοῦ Ζακυνθίου ψαλλομένη τῇ κδ' τοῦ Αὐγούστου εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ λειψάνου καὶ τὸ ἐκ Στροφάδων εἰς Ζακύνθον ἀνακομισθὲν εἰς τοῦ 1715 ἐν μηνὶ Αὐγούστου 24 ἔτους Σωτηρίου γραφείσα εἰς τοὺς 1816 ἔτος σωτήριον ὑπὸ Διονυσίου ἱερέως τοῦ Φαρισαίου καὶ σωζομένη ἐν τῇ ἐμῇ βιβλιοθήκῃ σ. 23:

«Τίμιος ἐναντίον τοῦ Κυρίου ὁ θάνατος

Ἐστερξας, συμπαθῶς σπλαγχνισθεὶς, τὸν μαιοφρόνον σου ὁμαίμονος δέξασθαι, καὶ τοῦτον δὴ εἰσοκίσας, μετὰ ἀδόλου στοργῆς, μυχοῖς ἐνδοτάτοις ἐγκατέκρυψας, διώκουσι φάμενος, μὴ εἰδέναι τὸν ἄνθρωπον, ὅνπερ ἐξήτουν, ἀπηνῆ ἀλητήριον ἐν οἰκίματι, ᾧ κατῴκει, πανόλβιε τοῦτον δὲ ὅλον ἐπραξας, πληρῶσαι βουλόμενος, τὴν ἐντολὴν τοῦ Δεσπότη, κακοποιούντας κελεύοντος φιλεῖν ὁλοψύχως, καὶ πολλήν, ἀμνησικάως, χάριν παρέχοντος».

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

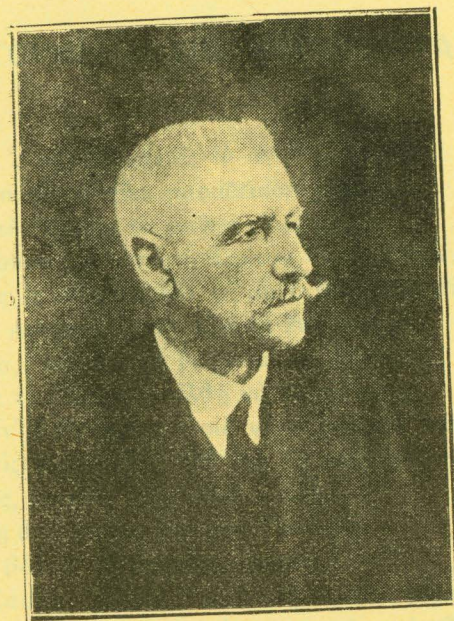

Διὰ τῆς ἱερατικῆς δὲ αὐτῆς δικαιολογίας παρεπλήνθησε τὰς διωκούσας ἀρχὰς καὶ τὸν ἐφυγάδευσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Τὰ διαμειφθέντα μεταξὺ φονέως καὶ ἡγουμένου. ὅστις βραδύτερον κατέστη καὶ πατρὸς τῆς νήσου, ὁ Ἀνδρέας Μαρτζώκης ἠπθανάτισε διὰ τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ Γ' οὐμένος τῆς Ἀναφωνήτρας» ποιήματός του, τὸ ὁποῖον τελείως ἐξαντληθὲν ἀπὸ τεσσαρακονταετίας, ἐποχῆς καθ' ἣν χρονολογεῖται ἡ μοναδική του ἔκδοσις, ἐπανεκδίδομεν σήμερον.

Τούτου συνέχειαν ἀποτελεῖ τὸ ἀνέκδοτον τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ «ὁ Ἅγιος τῶν Στροφάδων», εὐελπιστοῦμεν δὲ ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ ἀειμνήστου ποιητοῦ θέλει παραχωρήσῃ ἡμῖν τὰ χειρόγραφα τοῦ ἀνεκδότου τούτου, ἵνα ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῶν Ἑπτανήσιακῶν Σημειωμάτων τὸ περιλάβωμεν.

1. Ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ τῇ 15 Ἰουνίου 1849, ὅπου καὶ διήκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Δωδεκαετὴς προσελήφθη ὡς βοηθὸς φαρμακείου ταχέως ὅμως ἐγκατέλειπε τὸ στάδιον τοῦτο καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἐκμαθὼν τὴν Γαλλικὴν, Ἰταλικὴν καὶ Ἰσπανικὴν τὰς ὁποίας ἐδίδασκεν κατόπιν Ὑπουργικῆς ἐγκρίσεως ἔγραψε διάφορα ἔργα δημοσιευθέντα εἰς ἐφημερίδας, περιοδικὰ, ἐπετηρίδας, ἡμερολόγια καὶ εἰς ἴδια τεύχη. Πλείστα ὅμως τῶν συγγραμμάτων του, παραμένουν ἀνέκδοτα. Τῶν εἰς αὐτοτελὴ φυλλάδια ἐκδεδομένων τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ: «Νυκτολούλουδα» 1878, «Φλοῖσβος» 1880, «ὁ ἀδελφός μου» «Ἐνὰς ἀπὸ τοὺς εἰκόσι, ἡ Ζακυθινὸς μνηστήρας τοῦ θρόνου» ἐν Πάτραις 1892, «Πατρὸς καρδία» 1893, «Ἡ Κούτοφλιανή» 1897, «Ὁ Διάκος» 1901, «Ὁ Κεφαλωνίτης» «Κουτρούκας ὁ γελωποιοὺς» «Ἡ Μετοικεσία» «Ὁ ἰμικροὶ μαθηταί μου» «Ἡ νεγρονία» κ.λ.π. Τῶν ἀνεκδότων: «Ines di Gastra» ἡ τὸ θρονιασμένο σκέλεθρο» θέμα ληφθὲν ἐκ τῆς Ἰσπανικῆς ἱστορίας, «Ὁ Κανάρης», «Ὁ ἱ Μαρακιᾶδες» σάτυρα κατὰ τοῦ Μαρίνου Σιγούρου, «Ἡ Βαρδιανίνα» σάτυρα πρὸς τὸν Βαρδιάνην, «αἱ Σαλουτσιᾶδες» σάτυρα πρὸς τὸν Ἀγγελὸν Σαλούπην, «αἱ σάτυραι πρὸς τὸν Μανιᾶν (Φραγκίσκον Κουερίνον) τὸν Δεβιάζην, τὸν Ἰω. Τσιλιμίγκραν» κ.λ.π. Ὡσαύτως ἀνέκδοτος παραμένει καὶ ἡ μετάφρασις τοῦ ἔργου τοῦ Γάλλου Ζάβρα μὲν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Θεοῦ», ἐν ᾧ ἐξαίρονται αἱ ἀρεταὶ καὶ τὰ προτερήματα τοῦ γυναικείου φύλου.

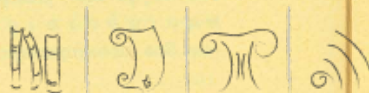
Ὁ Λέων Ζῶης
Βιογράφος τοῦ ἡγουμένου τῆς Ἀναφωνήτρας.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ο ΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΦΩΝΗΤΡΑΣ

Ἐκεῖ μακρὰ, ὅς τῃς Παναγιάς τὸ ἅγιο μοναστήρι¹
Λιμάνι, κάστρο τῆς ψυχῆς, παράδεισου γεφύρι,
Μὲ τῆς ζωῆς τὸ σάβανο τὸ μαῦρο τυλιγμένος,
Καὶ ὅς τῇ λαγοῦσα² τ' ἀσκητῇ ἀπάνου ἀκονιμνησμένος,
Χλωμός, ἀχνός ὅς τὸ πρόσωπο, μ' ἀργὸ πλησιάζει βῆμα
Καλόγερος, π' ἀναζητᾷ ὅς τὴν ἐρημιὰ ἓνα μνήμα,
Ξέσκεπο μνήμα, ποῦ ἡ ζωὴ θάφτεται νὰ πλαγιάσῃ,
Προσμένοντας τὸ θάνατο ν' ἀλθῇ νὰ τὸ σκεπάσῃ.
Τάχα ποιὸς εἶν' ὁ ἄγνωστος; ποιὸ νᾶναι τὸνομά του;
Μὴν εἶν' κανεὶς ἁμαρτωλός, ποῦ γιὰ τὰ κρίματά του
Μετανοιωμένος, ἔρχεται στὴν ἅγια μοναξία
Γιὰ νὰ ζητήσῃ ὁ δύστυχος ἀπὸ τὴν Παναγία
Τὸ ματωμένο βότανο τὸ ἀγκαθερὸ βοτάνι,
Ποῦ ὅς τοῦ Παιδιοῦ τῆς τὸ Σταυρὸ ἐφύτρωσε, βλαστάνει
Γιὰ τὸ σαράκι τ' ἄγρυπνο, ποῦ ὅς τὴν ψυχὴ φωληάζει
Τ' ἁμαρτωλοῦ, κι' ἀδιάκοπα τὴ γλύφει, τὴ σπαράζει:
Ἡ μήπως τοῦ Καλόγερου τὴ σπλαχνικὴ καρδιά
Ἐδάγκασε, φαρμάκωσε ἡ μαύρη ἀχαριστία,
Κι' ὁ δύστυχος ἐμίσησε τὸν κόσμο, κι' ἀπαρνήθη
Τ' ἄγριο θεριό, τὸν ἄνθρωπο, ποῦ τ' ἀνοιξε τὰ στήθη;
Σ' τὸ διάβα του τὰ λούλουδα ἀνθοῦν, μοσχοβολοῦνε,

1. Ἡ Μονὴ τῆς Ἀναφωνήτρας, ἐν ἣ ὁ Ἅγιος Διονύσιος ἀποσυρθεὶς
ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ τῆς Αἰγίνης θρόνου παραίτησέν του,
διετέλεσεν Ἡγοούμενος ἄχρι τέλους τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ βίου.
2. Ποιμενικὴ σάρδος, ἡ ἄλλως λεγομένη γκλίτσα.

Τῶνα μὲ τᾶλλο σμίγουνε, γλυκὰ κρυφομιλοῦνε
 Ὅπου πατήση, ὅπου διαβῇ, βγαίνει χλωρὸ χορτάρι,
 Κι' ὀμπρὸς του γέροντον τὴν κορφὴ ὁ πεῦκος, τὸ θυμάρι·
 Οἱ βάτοι ἀπομακρύνονται μὲ μιᾶς ἔς τὸ πέρασμά του.
 Τάχα ποῖος εἶν' ὁ ἄγνωστος, ποῖο νᾶναι τ' ὄνομά του ;

Εἶπαν πῶς ὁ Καλόγερος μιὰ μέρα δοξασμένος,
 Καὶ σὲ θρονὶ δεσποτικὸ ἀπάνου καθισμένος,
 Τῆς γῆς τὴ δόξα, τὴν ψευδῇ, μὲ τὴν πορφύρα ἔγδυεται,
 Καὶ μὲ τὸ μαῦρο σάβανο ἄφθαρτη δόξα ἔντυεται,
 Ποῦ τὸ φτωχὸ τὸ ράσο του κεντᾷ μ' οὐράνι' ἀχτίδα·
 Κ' ἐνῶ γυμνώνει' ἀπ' τὴ μιὰ, ἄλλη φορεῖ χλαμύδα !

Ὅμπρὸς εἰς τὴ θαυματουργὴ τῆς Παναγιᾶς εἰκόνα,
 Κλίνει σιγὰ ὁ Καλόγερος τὸ κουρασμένο γόνα·
 Λόγια γλυκὰ κι' ἀπόκρυφα εἰς τὴν Παρθένα λέει,
 Κ' ἐνῶ μιλεῖ, τὸ δάκρυ του πάνου ἔς τὴν πλάκα ρέει.

ὍΣ τὰ λόγια του τὸ ῥόνισμα ἀστράφτει, ζωντανεῖ·
 Ἡ Παναγιά τρεμάμενο τὸ βλέφαρο ἀναδεύει ·
 Τὸ θεῖο της βλέμμα στρέφεται, τριγύρω φωσφορίζει·
 Τὸ ρίχνει ἔς τὸν Καλόγερο, τὴν ὄψι του φωτίζει,
 Τὰ χεῖλη της σαλεύουνε, καὶ τοῦ χαμογελοῦνε,
 Θαρρεῖς ὅπως τοῦ κρένουνε ², πῶς τοῦ κρυφομιλοῦνε...
 Τί λέγει ; Ἄχ, ποῖος εἶν' ἄξιος τὰ λόγια νὰ ῥοιικήσῃ.
 Τῆς Παναγιᾶς, σὰν ὁμιλῇ, καὶ ποῖος νὰ τὰ ἐννοήσῃ ;
 Ἐκεῖνος μόνο, ποῦ μπορεῖ μ' αὐτὴ νὰ συντυχαίνει,
 Ἐχει τὴ χάρι, εἶν' ἄξιος νὰ τὴν καταλαβαίνει.
 Ἡ Δέσποινα ἄχτινοβολεῖ, καὶ βλέπεις ἕνα, ἕνα
 Ν' ἀνάφτουν τὰ καντήλιά της, ποῦ κρέμονται σβυμμένα.

Ἡ δάφνη της ἀνθίζει...

Τῆς ἐκκλησιᾶς τὸ σήμαντρο γλυκὰ πανηγυρίζει·
 Ἡ ἀνατολὴ τὴ θέσι της ἀλλάζει μὲ τὴ δύσι.

1. Μόλις κινεῖ.

2. Ὅτι τοῦ ὁμιλοῦν.

Ὁ Ἅγιος Διονύσιος Σιγοῦρος

Ὁ καὶ ἡγούμενος τῆς Ἀναφωνήτρας.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἡ νύχτα φεύγει, κ' ἡ αὐγὴ προβαίνει ἀπ' τὸ ἔωκλῃσι.
 Τὴν κοινωνιὰ ὁ Καλόγερος στὸ ἱερὸ τοιμάζει
 Τὸ ἅγιο αἷμα τοῦ Θεοῦ ἔς τὰ χεῖλη του πλησιάζει...
 Ἡ Πύλη ἀνοίγει· ἀνοιξε· ὁ λειτουργὸς προβαίνει
 Τοῦ Ἰησοῦ ἔς τὸ χέρι του τ' ἅγιο κορμὶ βασταίνει
 Λάμπ' ἡ ἐκκλησιά... τὸ βλέμμα του εἰς τὸν Θεὸν ὑψώνει.
 Τὸ μέτωπό του φωτεινὸ στεφάνι περιζώνει
 Ἀφθαρτο στέμμα, οὐράνιο, ποῦ ὁ Πλάστης τοῦ προσφέρει
 Γιὰ τὸ φθαρτό, τὸ γήϊνο, ποῦ ἦλθε νὰ τοῦ φέρῃ
 Διάφανο κι' ἄσπρο σύγνεφο διπλόνει τὸ κορμὶ του.
 Λευκὴ πορφύρα, πῶφαναν, οἱ ἄγγελοι γιὰ στολὴ του.
 Ὁ ταπεινὸς Καλόγερος, ποῦ θάφτει στὴν ἐρμία
 Τῆς γῆς τὰ μεγαλεῖα
 Ὁ ἀσκητὴς ποῦ παραιτεῖ τὸ θρόνο κι' ἀπαρνητέται,
 Ἀπὸ τὴ μάνα τοῦ Θεοῦ τώρα χειροτονιέται...
 Στὸ ἅγιο τὸ λημέρι τῆς τὸν θέλει σύντροφό της
 Ὅθι εἶν' αὐτὴ Γουμένισσα, τὸν θέλει γούμενό της.

Α'

Ο ΦΟΝΗΑΣ

Βαθεῖα ναι ἡ νύχτα, καὶ τὰ στοιχεῖα
 Ἀντιπαλεύουν μ' ἄγρια μανία
 Καὶ μέσ' ἔς τὴν πάλῃ τὴ φοβερή,
 Τρέμουν οἱ βράχοι, σαλεύ' ἡ γῆ.

Μέσα ἔς τὸ λόγγο ἀντιβουίζει
 Τ' ἀστροπελέκι πέφτει, καπνίζει...
 Ἀλλ' ἡ φωτιά του τὴν ἐκκλησιά
 Δὲν τὴ σιμώνει, φεύγει μακρὰ!

2. Ὡς γνωστὸν ἡ μονὴ τῆς Ἀναφωνητρίας κεῖται ἐπὶ τῶν δυτικῶν
 τῆς νήσου ὁρέων.

Στὴν πλάσι μέσα τὴν ὀργισμένη,
 Λέετ' ὁ γέρος ἄγρυπνος μένει
 Ἡ προσειχὴ του στὸ μαῦρο αἰθέρα
 Ἀσπρίζει, λάμπει ὡς σὰν περιστέρα.

Σκορπάει τὰ νέφη· τρέχει, ὁρμενίζει
 Τ' ἀστροπελέκι παραμερίζει.
 Ἀστράφτει, λάμπει στ' ἄγριο σκοτάδι
 Σὰ οὐράνιο τόξο μέσα ἔς τὸν ἄδη.

*
 *

Κάτου ἔς τὸ ξέπορτο κάποιος κυτᾷ
 Ποιὸς τάχα νᾶρχεται τέτοια νυχτιά;
 Προβαίνει ὁ Γούμενος εἰς τὴν αὐλή.
 —Σπλαχνίσου μ', ἀνοιξε! λέει μιὰ φωνή.

Σκούζει τὸ ξέπορτο... Σὰν πεθαμμένος
 Μπαίνει, ἕνας ἄγνωστος, χλωμός, σβυμμένος.
 Μὲ τρόμο πίσω του ὅλο κυττάει
 Θαρρεῖς πῶς κάποιος τὸν κυνηγáει.

Δέρνουν τὰ μέλη του, τρέμ' ἡ καρδιά του
 Ἰδρωτας χύνεται στὴν τραχηλιά του
 Τὰ δάκρυα τρέχουνε, ἔς τὴ γῆ κυλᾶνε
 Βαρὺ τὰ γόνατα χάμου βροντᾶνε.

—Σῶσε με, Γούμενε! λάβ' ἐσπλαχνία...
 —Ἐδῶ πῶς βρέθηκες τέτοια νυχτιά;
 —Βοήθεια! σῶσε με· μὴν καρτεροῦς
 Στὰ σπλάχνα κρύψε με μέσα τῆς γῆς!

—Θέ' μου! τὰ ροῦχα σου εἶναι βαμμένα...
 —Ἐλεος, πατέρα μου, κάμε γιὰ μένα!
 Ἀκου! πλακώσανε... εἶναι σιμά!
 Τ' ἄσπρο τὸ φάντασμα τρέχει μπροστά!...

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

—“Αχ ! νοιώθω, δύστυχε νοιώθω, μαντεύω !..

—“Ερχονται... κρύψε με ! ἔλεος γυρεύω ;

—Θέ’ μου ! ἔς τὸ χέρι σου τὸ ματωμένο

Τὸ κοῖμα πῶκαμες βλέπω γραμμένο.

Σῶσε με, Γούμενε, εὐλογημένε !

—“Ανθρωπο ἰσχύωσες, δυστυχισμένε !

Ποῖον ἐθανάτωσες ; πές μου, ἀποκρίσου !...

—Πρόφθασε, Γούμενε ! σῶσε, σπλαχνίσου !

—Ποῖον ἐθανάτωσες ; —Μὴ μ’ ἐρωτᾷς !...

“Ερχονται, ἔρχονται ! δὲν ἀγροικᾷς ;...

Βοήθεια ! σῶσε με ! μὴν καρτερῆς...

Στὰ σπλάχνα κρύψε με μέσα τῆς γῆς !

Τρέχουν ἑοπίσω μου· μὲ κυνηγοῦνε

Ζητοῦν ἐκδίκησι, αἷμα διψοῦνε !

Θέλουν τὸ αἷμα μου, τὴν κεφαλὴ μου...

“Στ’ ἅγιο τὸ χέρι σου στέκ’ ἡ ζωὴ μου !

—Πές μου, ἰμολόγησε τ’ ἄθλιο τὸ θῦμα

Πώστειλες, ἄσπλαχνε, στὸ μαῦρο μνημῆμα !

—“Αχ !... σκύψε· ἄκουσε... Μὲς ἔς τὴν καρδιά,

Πατέρα θάψε το, κλειστ’ το βαθειά !

.....
Τ’ ἄτιμο χνῶτο τοῦ φονηᾶ, ποῦ χύθηκε ἔς τ’ αὐτὶ του,

Σταλάζει ἔς τὴν ψυχὴ του.

Καὶ βόσκει μέσ’ ἔς τὰ σπλάχνα του, μέσ’ ἔς τῆς καρδιᾶς τὰ φύλλα

Θανάτου ἀνατριχίλα...

“Η ὄψι τοῦ Καλόγερου ἰσάν τὸ λουλουδι ἀχνίζει,

Τὸ χεῖλι του νεκρόνει·

Ζαλίζεται τὸ πνεῦμά του· τὸ μάτι του γυαλίζει·

Τὸ μετωπὸ του ἰδρώνει...

Κρυφὰ ἓνα δάκρυ ἐκύλισε ἀπὸ τὸ βλέφαρό του

“Στὸ ἄχρὸ τὸ πρόσωπό του,

Κι’ ἀγάλι-γάλι στοῦ φονηᾶ τὸ χέρι τὸ βαμμένο

Σταλάζει φλογισμένο

Αἷμα καὶ δάκρυ σμίγουνε... τ’ ἀδέλφια τὰ καυμένα

Θερμαίνοντ’ ἐνωμένα...

Τὸ χέρι ποῦ τὰ ἔχωρισε, γιὰ λίγο τὰ ταιριάζει·

Τὸ χέρι ἀνατριχιάζει...

“Εστέναξε· τὸ βλέμμα του ὑψώνει δακρυσμένο

Εἰς τὸν ἑσταυρωμένο...

Θάρρος, Χριστέ μου, δός του !

Τὸ θῦμα εἶναι τ’ ἀδελφί του, κ’ εἶν’ ὁ φονηᾶς ὁμπρὸς του !...

—Θέ’ μου ! τί ἔπαθες ; τρέμεις, ἀχνίζεις...

“Πές μου, πατέρα μου, γιὰτὶ δακρύζεις ;

—Θλίβομαι, δύστυχε· πάσχω, πονῶ·

Κλαίγω τὸ θῦμά σου... γιὰ σὲ θρηνῶ.

Γιατί, ταλαίπωρε, μὲ ποιά καρδία

Τὸ χέρι αἱμάτωσες ; γιὰ πριάν αἰτία

Τὸν καλὸν ἄρχοντα νὰ θανατώσῃς ;...¹

—Σῶσε με, κρύψε με ! μὴ μὲ προδώσῃς !

—Θέ’ μου ! ἀπ’ τὸ χέρι σου τὸ αἷμα στάζει...

Κρύφτο... τὰ στήθια μου μοῦ τὰ σπαράζει !

—Βοήθεια ! σῶσέ με ! μὴν καρτερῆς...

“Στὰ σπλάχνα κρύψε με μέσα τῆς γῆς !

—“Αθλιε ! τί ἔκαμες !... Εἶσαι φονηᾶς !

Τὸ αἷμα, πῶχυσες δὲν τ’ ἀγροικᾷς ;...

—Πρόφθασε, Γούμενε ! σῶσε, σπλαχνίσου,

“Ερχοντ’ ἐφθάσανε μέσ’ ἔς τὴν αὐλὴ σου !

1. Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις ἠθέλησα νὰ ἐμπερικλείσω τὰς αὐτὰς ἐκεί-
νας λέξεις, ὡς οἱ βιογράφοι τοῦ Ἁγίου θέτουσιν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν
τῷ φρονέει ἑκείνη στιγμῇ.

—'Ακου ! τὸ θῦμα σου παραπονιέται...
Μέσ' ἀπ' τὸ μνήμά του σὲ καταριέται ;
—Πρόφθασε, σῶσέ με... μὲ κυνηγοῦνε,
Ζητοῦν ἐκδίκησι, αἷμα διψοῦνε...

—Σκληρὲ ! τὸν ἄνθρωπο μόνο φοβᾶσαι...
Θεὸς πῶς βρίσκεται δὲν τὸ θυμᾶσαι ;
Τοῦ πρώτου δύνασαι νὰ τοῦ κρυφθῇς·
τοῦ ἄλλου δύστυχε, δὲν εἴμπορεῖς !

Β'

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

Εἶν' ἐκεῖ μέσα !... τάχα ποῖός ; ποῖον ἔχω ὅς τὸ κελλί μου ;
Ποῖός εἶνε ; ποῖον ἐδέχθηκα ὅς τὴ στέγη μου ἀποκάτου ;
Τί μοῦπε ; ... ὁ λόγος του γιὰτὶ σπαράζει τὴν ψυχὴ μου ; ...
'Αχ ! εἶν' ἀλήθεια τ' ἀδελφοῦ πῶς κρύβω τὸ φονηρὰ του ;

—Ναί· τὸ φονηρὰ του ἐδέχθηκες ! τὸν εἶδα στὸ πλευρό σου,
Κ' ἐσὺ τὸν ἐσυχώρησες... τὸν κρύβεις, τὸν ξενίζεις !
Τὸ 'ματωμένο χέρι του ἔσφιξε τὸ 'δικό σου·
Τὸν ἀδελφό σου, Γούμενε, δὲ βλέπεις, δὲ γνωρίζεις ;...

'Ιδὲς με· σίμωσ' ἔλα δῶ... νά, κύττα τὴν πληγὴ μου...
Τὰ χεῖλη της σαλεύουνε, ἰδὲς ἀνοιγοκλειοῦνε.
—'Αδελφι μου, λυπήσου με ! 'ματώνεις τὴ δική μου...
'Αχ ! κρύψε τη ! τὰ χεῖλη της, Θεέ, μὲ βλαστημοῦνε !

—'Ιδὲς βαθεῖα ποῦ μῶχωσε στὰ στήθια τὸ μαχαῖρι...
Σίμωσ' ἐδῶ τὸ δάχτυλο τὸ βάθος γὰ μετρήσης·
Ποῖός ἔξεραι μὲ τὸ ἅγιο σου, θαυματουργό, σου χέρι
Μὴ μοῦ γιατρέψης τὴν πληγὴ, καὶ μὴ μὲ ξαναστήσης...

Μὲ φεύγεις, μὲ συχαίνεσαι· φοβᾶσαι νὰ πλησιάσῃς...
Τὸ σπαραγμένο στῆθός μου ἀκόμη τρέχει... στάσου !
Βούτηξ' ἐδῶ τὸ ράσο σου, τὸν ξένο νὰ κεράσῃς,
Νὰ πιῇ, παπᾶ μου, ὁ δύστυχος μιὰ στάλα ὅς τὴν ὑγείᾳ σου !

—Σκιά, σὲ ξέρω, ἀγαπητὴ καὶ παραπονεμένη·
Συχώρα με, συχώρα τον ! ἰδὲς μὲς ὅς τὴν καρδιά μου·
Τὸ χέρι, ποῦ σ' ἐσπάρῃξε, τὴν ἔχει σπαραγμένη,
'Αν τὸ φονηρὰ σου ἐδέχθηκα, ξενίζω τὸ φονηρὰ μου !

*
* *

Εἶν' ἐκεῖ μέσα !... ὁσφραίνουμαι τριγύρω τὴν πνοή του...
'Ακου ! τὸ αἷμα, πῶχυσε, μὲ βλαστημᾷ, βογγάει·
Γιὰ τὴ ζωὴ ποῦ μ' ἄρπαξε τοῦ σῶζω τὴ δική του·
'Οχι !... τὸ θῦμα ἐκδίκησι, φωνάζει, μοῦ ζητάει·

Καὶ πρὸς τὴν θύρα τὴν κλειστὴ τὸ μάτι του καρφώνει...
'Ενίκησε τὸ φάντασμα· χαμογελᾷ 'μπροστά του·
Τρέχει ν' ἀνοίξῃ, ἀλλ' ἔξαφνα, γιὰ τὸ κλειδί φουχτόνει
Τὸ θεῖο Σταυρὸ ποῦ κρέμεται ἀπὸ τὴν τραχηλιά του.

—Στάσου ! ποῦ πᾶς !... Σκοτίστηκε, παπᾶ, τὸ λογικό σου !
'Εκείνον, ποῦ ἐσυχώρησες ζητᾷς νὰ παραδώσῃς ;
Μ' αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸ σταυρό, ποῦ φέρεις στὸ λαιμό σου,
Τὴ θύρα ἐκείνη ἀσφάλισες 'μπορεῖς νὰ ξεκλειδώσῃς ;

—Χριστέ μου ! τί ἐξεστόμισα, τί εἶπα, τί προσφέρω ;
Συχώρησέ με, εἴμ' ἄνθρωπος· γιὰ μιὰ στιγμὴ, ὅς τὸ λέω,
'Ο πόνος μὲ 'φαρμάκωσε· ἁμάρτησα, τὸ ξέρω·
Παραλογῶ· συχώρα με· μετανοῶ καὶ κλαίω...

Σὲ βλέπω, ναί· μὲ βαργομαῖς μὲ τὴ γλυκεῖα ματιά σου·
Σ' ἐβάρυνα, 'βλαστήμησα, ὁ ἁμαρτωλὸς ὁμπρὸς σου·
Τὸ σάβανό του μῶκνυσε γιὰ λίγο τὴ λογχιά σου·
τὴ ματωμένη γυνῖα σου, τὸν ἄδικο σταυρό σου.

Ἐστὸ βογγυτό του ἐπνίγηκαν, ἄγιε, ξανθὲ σωτῆρα,
Τὰ λόγια ποῦ μοῦ σύστησες μὲ χεῖλη μαραμένα,
Ὅταν μὲ στέμμι ἀκάνθινο, μὲ ψεύτικη πορφύρα
Σ' εἶδα στὸ ξύλο τοῦ ληστή μὲ χέρια ματωμένα.

ὦ, ναί· τὸν ἐσυγχώρεσα, καθὼς καὶ ἐσὺ μιὰ μέρα
Ἐκείνους, ποῦ πληγώσανε τ' ἄγνό, τ' ἄθωο κορμί σου·
Σ' εὐχαριστῶ, ποῦ μ' ἀξίωσες, γλυκύτατε πατέρα,
Τὸν ἅγιο πόνο νὰ αἰσθανθῶ, ποῦ αἰσθάνθηκε ἡ ψυχὴ σου.

Συχώρα με! συχώρεσε, Χριστέ, τ' ἁμάρτημά του,
Καὶ φύσησε ἔς τὰ σπλάχνα του τὴν αὔρα σου τὴ θεία·
Μετάνοια κάμε νὰ αἰσθανθῇ, φέξε μέσ' ἔς τὴν καρδίᾳ του,
Σῶσε, Θεέ, τὸ πλάσμα σου Ἰησοῦ, κάμ' εὐσπλαγχνία!

Γ'

ΤΟ ΨΕΜΜΑ

Ἡ ἡμέρα γεννιέται, κ' ἡ νύχτα πεθαίνει·
Τ' ἀστέρια χλωμαίνουν ἔς τὸ φῶς ποῦ ἔξυπνᾷ,
Τὸ ἅγιο ξωκλήσι τὸν ὄρθρο σημαίνει,
Τ' ἀρνάκια πηδοῦνε εἰς τὴ χλωρασιά.

Ὁ Γούμενος μόνος στὸ ἔρμο κελλί του
Θαρρεῖ πῶς ἀκούει ποδοβολητό·
Τὰ βήματα ἐκεῖνα βροντοῦν ἔς τὴν ψυχὴ του
Χλημήτρισμα ἁλόγων ἡγοιχᾷ στὸ βουνό.

Προβαίνει κυττάζει... ἀσκέρι ὠπλισμένο
Εἰς τὸ μοναστήρι γοργὰ προχωρεῖ·
Πλησιάζει τὰ τείχη, ποῦ τῶχουν ζωσμένα
Ἐσίμωσε, μπαίνει ἐγίνομισ' ἡ αὐλή.

Τὰ ὅπλα ἔς τὸν ὄμο κρατοῦν σηκωμένα,
Κ' ἡ ρόδινη αὐγοῦλα, ποῦ χαμογελᾷ,
Τὰ βάφει, τὰ δείχνει ὥσάν ματωμένα
Κ' ἐκεῖνοι χορταίνουν ὅσὰ τέτοια θωριά!

Τὰ ἄτια, ποῦ σέρνει μαζί του τ' ἀσκέρι.
Ἐσχιασμένα τεντώνουν τ' αὐτιά, τὸ λαιμό·
Θαρρεῖς, ὅπως νοιώθουν ἔς τ' ὁλόδροσο ἀγέρι
Τοῦ μαύρου κακούργου τὸν ἀνασασμό!

Ὁ γέροντας τρέμει, ποῦ βλέπει τὸ πλῆθος·
Ἀχνίζει, μαντεύει ἐκεῖ τί ζητᾷ.
Ὁ φόβος, ἡ λύπη τοῦ δέρνουν τὸ στῆθος,
Καιρὸς πλεὶς δὲ μένει τοῦ τρέμ' ἡ λαλία.

— Ἡγούμενε, τί καρτερεῖς, τί τρέμεις, τί δειλιάζεις;
Γιατὶ μὲ βλέμμ' ἀνήσυχο τριγύρω σου κυττάζεις;
Ἄκου! σιμόνουν ἔρχονται... σύρε νὰ ξεκλειδώσης
Καὶ τὸν φονηρὰ τὸν ἄτιμο εὐθύς νὰ παραδώσης

Τ' ἀγαπημένου σου ἀδελφοῦ... τὸ αἷμα του πληρώσου·
Τ' ἄθωο τὸ αἷμα, μὴν ξεχνᾷς, εἶναι, Παπᾶ, δικό σου,
Ἀκόμ' ἀχνίζει... σοῦ ζητᾷ ἐκδίκησι, Πατέρα...
Ἄ, ἔφθασε, δὲν ἄργησε νὰ φέξῃ ἐκεῖν' ἡ μέρα!

Ἐφῆς τὸ βράδυ ἦταν ἐδῶ... τὸν εἶδα σι' ὄνειρό μου·
Βαμμένο εἶχε τὸ σάβανο... σιμόνι στὸ πλευρό μου,
Καὶ τ' ἀχαιμό του ἰ δάχτυλο μῶδειχνε τὴν πληγὴ του...
Ἡγούμενε, τί στέκεσαι;... Βγάλ' ἔξω τὸ ληστή του!

Νά τους!... Δὲ βλέπεις τοῦ Θεοῦ τὴ θεία δικαιοσύνη;
Αἰχμάλωτο ἔς τὸν ἔσταιλε, σ' ἔσὲ τὸν παραδίνει,
Κ' ἐσὺ δὲν τὸν εὐχαριστεῖς!... Τρέχα νὰ ξεκλειδώσης
Τὴ θύρα ἐκείνη, ποῦ τὸν κλεῖ, καὶ νὰ τὸν παραδώσης.

1. Τὸ μικρό του.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ὁ Κύριος τῶπε μία φορά·—ὅποιος μαχαῖρι δώσει,
Ἀπ' τὸ μαχαῖρι, πῶδωσε, κ' ἐκεῖνος θὰ τελειώσει..

Αὐτὰ τὰ λόγια ἐπρόφερε καὶ λείει στὸ Γούμενό του
Νικήτας, ὁ καλόγερος, ποῦ στέκει στὸ πλευρό του.
—Σῶπα, Νικήτα· βλαστημᾶς ! τί εἶπες δὲν εἰζέρεις;
Ὅπως τὰ λόγια, δύστυχε, ποῦ τώρα ἐσὺ προφέρεις,

Κρύβουνε τὴν ἐκδίκησι ; Τὸ Θεῖο Ἐκείνου στόμα,
Πῶβαψε μὲ τὸ αἷμα του τοῦ Γοργοῦ τὸ χῶμα.
Ὅχι, δὲν εἶπ' ἐκδίκησι, ὅς τὸν ἄνθρωπο συσταίνει
Συγχώρησι γιὰ τὸ κακό, παιδί μου, ποῦ λαβαίνει.

Κι' ὁ ἴδιος, ὁποῦ σήμερο μοῦ στέλνει αἰχμάλωτό μου
Τὸν ἄθλιο, ποῦ θανάτωσε τὸν μόνον ἀδελφό μου,
Δὲν ἔστειλε, δὲν ἔσπρωξε ὅς τὴ στέγη μου ἀποκάτου
Τὸ τέρας, ποῦ μ' ὠρφάνεψε, νὰ πιῶ τὰ δάκρυνά του·

Δὲ μῶστεϊλε τὸ αἷμά του, νὰ πλύνω τὴν πληγὴ του,
Νὰ δοκιμᾶς ἡθέλησε τὴν πίστη τὴ δική μου.
Εὐχαριστῶ σε, Κύριε !—καρδιά μου, μὴ δακρύσης—
Βοήθησε τὸ πλάσμα σου· πατέρα, μὴ μ' ἀφίσης !

Γιατί τόσο πλῆθος, γιατί ἀρματωμένοι,
Ἐδῶ τί σᾶς σπρώχνει ὅς τὸ ἔρμο βουνό ;
Παιδιά μου, τί τάχα κακὸ νὰ συμβαίνη ;...
Χλωμούς, ταραγμένους, ὦϊμέ ! σᾶς θωρῶ...

Ἄχ, φίλοι μου, τρέμω... εἰς τὸ πρόσωπό σας
Μαντεύω, ξανοίγω δεινὴ συμφορὰ !
Γιατί γέρνει κάτω τ' ἄχνὸ μέτωπό σας ;
Ἀδέλφια μου, κλαῖτε... σᾶς τρέμει ἡ λαλιά ;

Ἐστὸ Γέρο ὁ καθένας μὲ δάκρυ ἀπαντάει
Στενάζει.., τὸ στόμα βασταίνει σιωπῇ.
Τ' ὀλότρεμο βλέμμα τὸ ἄλλο ρωτάει
Ποιὸς πρῶτος θ' ἀρχίσῃ, ποιὸς πρῶτος θὰ πῇ.

Ὁ Γούμενος τρέμει...—Παιδιά μου, τί τρέχει ;
Γιὰ πές τε !...—Πατέρα, τρομάζω νὰ πῶ...
Ὁ Γέρος μὲ δάκρυ τὸ πρόσωπο βρέχει...
Μιλήστε... Δὲν ἔχεις στὸν κόσμον ἀδελφό !..

Ναί· κλάψε· καὶ τ' ἅγια θεοῦ δάκρυνά σου
Ἄς κάψουν, ἄς πνίξουν τὸν ἄγριο φονηά·
Στὸ τέρας ποῦ σφάζει σκληρὰ τὴν καρδιά σου,
Τοῦ Πλάστ' ἡ κατάρα ἄς πέσῃ βαρειά !

Σὲ ράχαις σὲ λόγγους παντοῦ τὸν ζητοῦμεν
Κι' ἀκόμη στὸν Ἄδην ἂν πάη νὰ κρυφθῇ,
Ἐστὴν κόλαση μέσα θὰ τὸν κυνηγοῦμε·
Ἐδῶθε τὸν εἶδες, Παπᾶ, νὰ διαβῇ ;

Ὁ Γούμενος τοὺς ἀγροικᾶ, στὰ λόγια τοὺς δακρύζει,
Καὶ μὲ πικρὸ παράπονο, ποῦ τὴν καρδιά ραγίζει,
Τί μήνυμα φαρμακερὸ μοῦ φέρνετε, παιδιά μου,
Τοὺς λείει, καὶ μοῦ σπαράζετε σήμερο τὴν καρδιά μου ;
Καὶ ἡ φωνὴ του πνίγεται· τὰ λόγια του βραχνιάζουν·
Ὅλοι θρηνοῦν τριγύρω του, κι' ὡς ἄνθρωποι θαυμάζουν,
Ὅπως ἐκείνη τὴ στιγμὴ, στοῦ πένου τὴ λαχτάρα,
Μένει βουβὸ τὸ ἀχεῖλι του, δὲ ρίχνει μιὰ κατάρα
Εἰς τὸ σκληρό, τὸν ἄσπλαγχνον, ποῦ σφάζει τὴν καρδιά του,
Ποῦ φαρμακεύει ἀλύπητα τὰ μαῦρα γερατιά του,
Τὴν ἔρμη του ζωή...

—Ἐδῶθε τὸν εἶδες, Παπᾶ, νὰ διαβῇ ;

Τὰ μάτια του θρηνοῦνε...
Θολώνει, ἀχνίζει ὁ πέλεκυς, λαμποκοπᾶ ὁ σταυρός·
Χριστὸς καὶ δήμιος τὴ ζωὴ τ' ἀμαρτωλοῦ ζητοῦνε...
Τὴν κέρδησε ὁ Χριστός !

—Ἄχ, ἂν τὸν εἶδα !.. χάραγμα μόλις ξυπνοῦς ἡμέρα.
Κάποιος μοῦ ἐφάνη πῶτρεχε ἔσθην λαγκαδιὰ ἐκεῖ πέρα...

Τέτοια τοὺς λείει στενάζοντας, καὶ τὸ χροσό του στόμα,
Ποῦ ἀφότου ἐπρωτολάλησε δὲν εἶπε ψέμμα ἀκόμα,
Ἐψεύτηκε πρώτη φορά ! τὴν παρθενιά του χάνει·
Κι' ἀγιάζει ὁ ἀναμάρτητος τὴν ὥρα π' ἀμαρτάνει !
Ὁ Ἐσταυρωμένος τᾶκουσε ἔτὸ θεῖο ἐκεῖνο ψέμμα
Χαμογελοῦν τὰ χεῖλη του· στρέφει γλυκὸ τὸ βλέμμα·
Ὁ ἄγγελος, ποῦ στέκεται ὀπίσω του κρυμμένος,
Τὴν ὥρα ἐκείνη ἀπ' τὸ Θεὸ ἐπίτηδες στελμένος,
Εὐθὺς τὸ ψέμμ' ἀγκάλιασε, τὸ πῆρε ἔστα φτερά του·
Τὸ φέρνει ἔτὸν παρὰδισσο ἐκεῖ ἔστην κατοικιά του.
Ἡ Πίστις, ἡ συγχώρησις, ἀδελφί τ' ὀνομάζουν.
Καὶ μὲ τὰ δάκρυα πῶχυνε, γιὰ ἔκρινον ἐτοιμάζουν
Μαργαριταροκέντητο, ἑπερήφανο ἓνα στέμμα,
Ποῦ λάμπει ὡς ἄστρο φωτεινὸ, στὴ μέση του,
τὸ ψέμμα (4)

Ἀπ' τὸ μοναστήρι τραβηέται τ' ἀσκέρι,
Στὰ αἶτ' ἀνεβαίνουν τὰ ὅπλα γυμνά·
Καὶ πέρουν τὸ δρόμο ποὺ δείχνει τὸ χέρι
Τὸ ἅγιο τὸ χέρι, ποῦ τοὺς ἀπατᾷ !

Τ' ἀσκέρι, ποὺ φεύγει, ὁ Γέρος κυττάει·
Τὰ πέταλα σκάπτουν, φλογίζουν τὴ γῆ.
Μὲ ἀκίνητο βλέμμα τοὺς ἀκολουθαί·
Ἐσβύστηκ' ἐχάθη·—ὀμίχλη, σιωπή !

(4) Ἄς μὴ ξενοισθῇ τις ἐπὶ τῇ ἐξυμνήσει τοῦ ψεύδους. Φρονῶ ὅτι πᾶσα πράξις δέον νὰ ἐξετάζεται οὐχὶ ἀπολύτως καὶ ἀποκλειστικῶς, ἀλλὰ σχετικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ πράττοντος καὶ τὰ ἐπερχόμενα ἀποτελέσματα. Ἡ σκόπιμος ψευδολογία, προῖον δολιότητος, καὶ εἰς ἐπίτευξιν ἰδιοτελοῦς σκοποῦ τείνουσα, δὲν δύναται νὰ κληθῇ ἡ κακία· πλὴν ἡ ἀπόκρυψις πραγματικότητος, ἀποσοβοῦσα κίνδυνον, οὐχὶ τοῦ ἀποκρύπτοντος, ἀλλ' ἄλλου τινὸς προσώπου, πιστεύω ὅτι δύναται νὰ συγκαταλεχθῇ μεταξὺ τῶν τῆς φιλανθρωπίας γνωρισμάτων.

Δ'.

Η ΦΥΓΗ

—Φύγε, δύστυχε, φύγε, τ' ἀσκέρι
Τριγυρίζει γιὰ σὲ ἔτὸ βουνὸ
Φεῦγα, φύγε ἀπὸ τοῦτα τὰ μέρη,
Ἐτοιμάσου, μὴ χάνεις καιρὸ !

Μὲ τὰ ροῦχα, ποῦ σῶφερα ἔντύσου·
Παρ' αὐτὸ τὸ δισσάκι μαζύ·
Σῶχω, δύστυχ' ἐδῶ τὴν τροφή σου,
Λάβε, πάρε κι' αὐτὸ τὸ πουγγί.

Ἐντύσου, μήπως κανεῖς σὲ γνωρίσῃ·
Πάρ' ἐκεῖνον ἐκεῖ τὸν κρημνόν·
Φύγε πρὶν ἢ αὐγὴ σὲ ξαφνίσῃ,
Εἰς τὸ δρόμο σου σῶχ' ὁδηγόν.

Φύγε, φύγε καιρὸς πλειὸ δὲ μένει·
Τρέχα κάτω ἔστην ἀκρογιαλιά·
Μιὰ βαρκοῦλα ἐκεῖ θαῦρης δεμένη,
Πάρτη, φύγε στὰ ξένα μακρὰ !

Ὡ, π ς μου, πέες μου δύστυχε· δὲ θλίβετ' ἡ καρδιά σου,
Φαρμάκι μέσ' ἔστα στήθεια σου δὲν ἀγροικᾷς πικρό ;
Γιὰ τὸ βαρὺ δὲν ἔκλαψες μεγάλο ἀμάρτημά σου,
Μετανοεῖς ; ἐζήτησες συχώριο ἀπ' τὸ Θεόν ;

Τώρα ὁ φονηὰς ἔτὸ Γούμενο ὀμπρὸς γονατισμένος
Γέρνει τὸ ὕγρὸ του μέτωπο καὶ τὸ χτυπάει ἔστη γῆ.
Καὶ τὸ Χριστὸ κυττάζοντας, χλωμὸς καὶ δακρυσμένος
Γιὰ τὸ βαρὺ τὸ κρῖμα του συγχώρεσι ζητεῖ.

Προσεύχεται... τὸ δάκρυ του ὀλόθερμο κυλάει·
Ἐδῶ τὸν ἁγίου βαπτίζεται... χαμογελᾷ ὁ οὐρανός·

Τὸ θεῖο μυστήρι' ὁ Γούμενος τὸ βάπτισμα ἔβλογάει·
Εἶν' ὁ Χριστὸς ἀνάδοχος, ἐκεῖνος λειτουργός.

— Δόξα σοι, Κύριε... ἐσώθηκα ! — ὦ λόγο ποῦ προφέρεις !
Ἐσώθης ! ξαναπέσμου τη τῇ λέξει τῇ γλυκεῖα.
Κλᾶψε... μ' αὐτὰ τὰ δάκρυά σου, ταλαίπωρε, δὲν ξέρεις,
Πόση γαλήνη ἐσκόρπισες στὴ δόλια μου καρδιά !
Ἀλήθεια πῶς ἐσώθηκα !.. ἀλήθεια ναι, πατέρα ;
Τ' ἁμάρτημά μου, πές μου το, τὸ ὁσῶρος ὁ Θεός ;...
Ἀχ ! πῶς ἔμπορῶ ἀπ' τὸ μάτι του ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα
Τὸ ματωμένο χέρι του νὰ κορῦς ὁ ἁμαρτωλός !

— Κλᾶψε... Ὁ Θεὸς εἶν' ἐσπλαγχνός ! ἀπέραντη, μεγάλη
Εἶν' ἡ ἀγαθότης, δύστυχε, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ·
Ἐχει ἀνοιχτὴ καὶ δέχεται τὴ γαλανὴν του ἀγκάλη
Τὸ δάκρυ, τὴ μετάνοια τοῦ μαύρου ἁμαρτωλοῦ.

ὦ ! ναι, Χριστέ, συχώρε με· τὸ δοῦλο σου σπλαγχνίσου,
Κ' ἐσύ, ποῦ ἀπὸ τὸ θάνατο μοῦ σώζεις τὴ ζωὴ,
Γιὰ μένα παρακάλεσε, εἰς τὸ Θεὸ δεήσου,
Καὶ σῶσε με τὸν ἄνθρωπο τὴ δόλια του ψυχὴ !

Ναί ! σὰν πετᾶς ἔς τὸ θρόνο σου, ἀγνὴ ψυχὴ κι' ἁγία,
Πές γιὰ τὰ δάκρυα, πῶχυσά, ποῦ χύνω τὰ πικρά·
Ἄς κάμῃ γιὰ τὸ πλάσμα του τὸ δύστυχο, ἐσπλαχνία·
Σωτήρα μου, προστάτη μου, φεύγω, φεύγω, σ' ἀφίνω ἡγία !

Φεύγω... πηγαίνω, ἀλλ' ἄσε με ἀκόμη νὰ φιλήσω
Τὸ σπλαχνικὸ τὸ χέρι σου, τὸ χῶμα ποῦ πατεῖς·
Ἀχ, καὶ ποῦ ξέρῃ ὁ δύστυχος, ἂν σὲ ξαναπαντήσω...
Ἄοιμέ ! γιατί, πατέρα μου, πές μου γιατί θρηνεῖς ;..

— Ζητᾶς νὰ μάθῃς, δύστυχε, τὸν πόνο, τὸν καῦμό μου...
Ὁχι, δὲν ἔς τῶπα πῆγαινε !.. ὦ, ναι σὲ συγχωρῶ...
Τὸ χέρι ἐτοῦτο τὸ ἄσπλαχνο, ποῦ σφίγγει τὸ δικό μου...
Μ' ὠρφάνεψε... θανάτωσε τὸ μόνο μου ἀδελφό !..

Φύγε, φύγε, καιρὸς πλεῖα δὲ μένει·
Τρέχα κάτου στὴν ἀκρογυαλιά...

Τρέμει ὁ φονηᾶς, ζαλίζεται τὸ αἷμα του παγώνει
Στὸ λάρυγγά του σβένεται, τοῦ πνίγεται ἡ λαλιά.
Μένει βουβός... τὸ βλέμμα του ἀλήθορο σηκώνει,
Ἀλλὰ τὸ γέρω Γούμενο δὲν βλέπει ἔμπρός του πλεῖα·
Παρὰ τὸ μαῦρο ράσο του, ποῦ φεύγοντας φουσκώνει,
Καὶ μὲ τὰ λόγια χάνεται, π' ἀκούει στὴ σιγαλιά.
Ἡ βαρκοῦλα ἐκεῖ κάτου προσμένει.
Πάρῃ τὴ φύγε στὰ ξένα μακρὰ !

Ε'.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ.

Ἡ βάρκ' ἀπομακρύνεται... φεύγει, τὸ κῆμα σχίζει·
Μέσα εἶναι μόνος ὁ φονηᾶς· λάμπει, τὸ ξύλο τρίζει,
Σὰ νὰ τοῦ ρίχνει ἀνάθεμα, σὰ νὰ τὸν καταριέται·
Ὁ χτύπος μόνον τοῦ κουπιοῦ στὴ σιγαλίαν γροικιέται...
Ἀπῶνα βράχο ἄξαφνα μιὰ πέτρα ξεκολλάει,
Καὶ ροβολῶντας ἔς τὸ νερὸ μὲ ταραχὴ βουτάει
Ἐτρομάξε, λαφιάζεται τὸ αἷμα του παγώνει·
Ἀφίνει κάτου τὰ κουπιὰ καὶ πάλι τὰ φουχτύνει·
Στὴν πέτρα, ποῦ ροβόλησε, κ' ἐβούτησε στὸ κῆμα,
Μιᾶς κεφαλῆς τοῦ φαίνεται ὅπως θωρεῖ τὸ σχῆμα,
Ποῦ χωρισμένη ἀπ' τὸ κορμὶ φεύγει, κυλᾷ καὶ τρέχει·
Θανάτου κρούς ἰδρωτὰς τὴν τραχηλιά του βρέχει·
Φεύγει, βυθίζει στὸ νερὸ κ' ὑψώνει τὰ κουπιὰ του,
Ὅπου θαρρεῖς τὰ κόλλησε στοὺς ὤμους γιὰ φτερά του.
Κυττάει ξερβιά, κυττάει δεξιά, ὀπίσω του γυρίζει·
Ὁ Γούμενος δὲ φαίνεται, τὸ ξύλο πάντα τρίζει...
Ἐνέκρωσαν τὰ χέρια του, τοῦ φεύγουν τὰ κουπιὰ του,
Τρεῖς μέραις ἔμειν' ἄγρυπνος... σφαλεῖ τὰ βλέφαρά του,
Καὶ γέρνει τὸ κεφάλι του... κοιμᾶται, ροχαλιάζει.

Ὁ ὕπνος τὸν ὠνείριασε· ὁμπρὸς τοῦ παρουσιάζει
 Ἐρημίας χώραις, ἄγνωσταίς· σὲ μακροσμένα μέρη
 Τοῦ φαίνεται πῶς περπατεῖ· ποῦ ἔβρισκεται δὲν ξέρει.
 Περνάει βουνὰ καὶ πέλαγα, βράχους θωρεῖ μπροστά του·
 Φυσᾷ ὁ βορηᾶς... ἀνάμεσα ἔστα ξάρτια τὰ πανιά του
 Σφουρτίζει ἀναστενάζοντας· δὲ βλέπει ἐν ἄκρογιαλί...
 Τρίζουν τὰ ξύλα, πέφτουνε, τὰ πέρον' ἡ ἀνεμοζάλη.
 Τὸ πλοῖο ξαρμάτωτο, γυμνό, σκαφίδι συντριμμένο
 Παλεύει μὲ τὰ κύματα τὸ θαλασσοδαρμένο.
 Ὅστιν πρύμνη στέκει ὁ θάνατος· αὐτὸς τὸ κυβερνάει,
 Καὶ τὸν φονηὰ κυττάζοντας, πικρὰ χαμογελάει·
 Κ' ἐκεῖνος, ποῦναι γιὰ πνιγμὸ εἰς τὴν ἀπελπισία του
 Θυμήθηκε τὸ Γούμενο· προσφέρει τ' ὄνομά του...
 Τὸ κῦμα, ποῦ τ' ἀγροίκησε, ἰσυχάζει, γαληνεύει,
 Καὶ τὸ καράβι τ' αἵτυχο ποῦ ἀκόμα κινδυνεύει,
 Ἀγάλι-γάλι σπρώχνεται μὲ τὸν καραβοκύρι
 Ἀπάνου σὲ μιὰ ξέρα...
 Βλέπει ἕναν Πύργο· καὶ σιμὰ θωρεῖ ἕνα μοναστήρι...
 Ἦχος καμπάνας χύνεται γλυκὸς εἰς τὸν ἀέρα.
 Ὅς ἐρημονῆσι βρίσκεται... ψυχὴ δὲν ἀπανταίνει.
 Ὅτ' ὁ Μοναστῆρι προχωρεῖ... σὲ μιὰ κλησοῦλα ἔμπαίνει.
 Καὶ ἔμπαίνοντας αἰσθάνεται νὰ τοῦ χτυπᾷ ἡ καρδιά του
 Τὰ γόνατά του τρέμουνε... κυττάζει ὁλόγυρά του...
 Ὅλορθος ἔστ' ὁ κυβοῦρι του, ὁ ἁμαρτωλὸς διακρίνει...
 Ἐν ἅγιον σῶμα, ποῦ γλυκαῖς μοσχοβολάδες χύνει...
 Ἀξαφν' ἀκούσθη πῶτριξε κ' ἐσεῖσθ' ἡ Ὡ ρ α ῖ α Π Ὑ λ η...
 Τ' Ἄγιον λειψάνου ἀνάλαμψε τ' ἀκοίμητο καντήλι...
 Ἀνατριχιάζει, στέκεται· μ' εὐλάβεια τὸ σιμόνει·
 Ὅμπρὸς τοῦ κλίνει ἀθέλητα τὸ μέτωπο, τὸ γόνυ,
 Κι' ἀσπάζεται... Εἰς τὸ φιλή, ποῦ δίνει ἔς τ' ἅγιον σῶμα,
 Πέρνει εὐωδιαῖς τὸ ἀχνίλι του, ἀκούει δροσιά εἰς τὸ στόμα
 Προσεύχεται... τὸ βλέμμα του, πῶχει στὴ γῆ σκυμμένο,
 Στὸ λείψανο σηκώνεται ἀργὸ καὶ δειλιασμένο...
 Ἡ θεία μορφὴ, τὸ πρόσωπο, τὸ ἅγιον ποῦ κυττάζει,
 Μὲ τοῦ Γουμένου τὴ μορφὴ τοῦ φαίνεται πῶς μοιάζει.

Τρέμει... θωρεῖ τὸ λείψανο καὶ πάλι τὸ κυττάει.
 Ἀνατριχίλ' ἀπόκρυφ' τὰ σπλάχνα του περνάει...
 Στὸν Ἄγιο, ποῦ τριγύρω του οὐράνιο φῶς σκορπίζει...
 Ξανοίγει τὸ Σωτήρα του καὶ τὸν ἀναγνωρίζει...
 «Ἄγιε πατέρα... Γούμενε! δὲν μοῦ μιλεῖς;» τοῦ λέει...
 Κι' ἀσπάζεται γονατιστὸς τ' ἅγιο κορμί, καὶ κλαίει.

Ἡ βάρκα ἡ ἀκυβέρνητη, ποῦ πλέει πάντα μόνη,
 Ἀπὸ τὸ κῦμα σπρώχνεται σὲ βράχο καὶ σιμόνει·
 Ὅταν μὲ μιᾶς ἀπάνου τοῦ μὲ δύναμι χτυπάει,
 Κι' ὁ φονηᾶς ἔξυπνάει.

Ὅτ' ἡ βάρκα ὀρθὸς στυλιόνηται· τὸ κῦμα τὸν τινάζει...
 «Τὶ λόγο μ' ἀποκρίθηκες;... τί μοῦ πες;...» ἀνακράζει,
 Ἄχ, ποῦ εἶσαι... τρέμει, στρέφεται· κυττάζει ὁλόγυρά του.
 Καὶ βλέπει βράχους, κύματα ὁλόμαυρα μπροστά του...
 «Ποῦ βρίσκομαι;... τί ἀγροίκησα; Κατάρᾳ ἔς τ' ὄνειρά μου!»
 Κι' ἀκούει φωνὴ ἔς τὴν ἄβυσσον νὰ λήῃ μὲ βογγητό·
 «Τὸ χέρι ἐκεῖνο τ' ἀσπλαγχνον πῶσφιξε τὸ δικό μου,
 Μ' ὠρφάνεψε... θανάτωσε τὸ μόνο μου ἀδελφό!»
 Κι' ὁ βράχος ἀποκρίνεται «τὸ μόνο μου ἀδελφό».

Μακρυνά, σὲ ξένα χώματα, σὲ ξένο περιγιάλι
 Ἡ βάρκα ἡ ταξειδιάρικη ἀράζει ἀγάλι—γάλι,
 Ὅποῦ τὸ χέρι τ' ἀσπλαγχνον, τ' ἀφωρεσμένο χέρι,
 Τὴν ξαναδίνει σήμερον, ὀπίσω τὴν προσφέρει,
 Τὴν ἐπιστρέφει ὁ ἁμαρτωλὸς ἔς τὸν ἔρμον λυτρωτή του
 Θρόνον, κυβοῦρι ὁλόλαμπρον γιὰ τ' ἅγιο τὸ κορμί του!

Ἐσώθη κ' εἶπαν πῶς πικρά, πικρὰ μετανιωμένος,
 Ἐρημος, ἔζησε φτωχός, μακρυνὰ ξενιτεμμένος,
 Καὶ λίγους χρόνους ὕστερα ἀπὸ τὸ φονικό του
 Ἐκλείσθη ὁθε' τὸν ἔφερε μιὰ μέρα τῶναιρό του·
 Καὶ κάθε, ποῦ κατέβαινε πρῶτ' ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν,
 Τὸν προσηγάγετο ὁ κανόντας ὁμπρὸς τὴν Παναγίαν.

Ἀνήσυχο τὸ βλέμμα του στρεφότουν κ' ἐκυττοῦσε

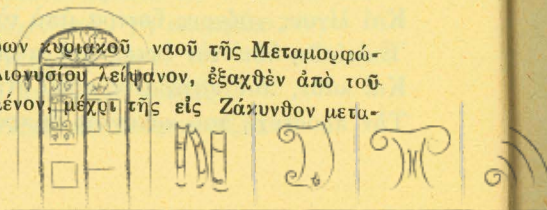
Ἀδιάκοπα στὸ Νάρθηκα ⁽⁵⁾ κ' ἐκεῖ ἐσταματοῦσε.

Κι' ἐκύτταξε καὶ πρόσμενε νὰ ἰδῇ, νὰ προσκυνήσῃ,

Τὸν Ἅγιο, πῶνιεύθηκε πῶς εἶχ' ἀπαντήσει.

⁵⁾ Τοῦ ἐν τῇ νήσῳ τῶν Στροφάδων κυριακοῦ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως, ὅπου τὸ σελτὸν τοῦ Ἁγίου Διογυσιου λείψανον, ἔξαχθὲν ἀπὸ τοῦ τάφου ἐξετέθη, καὶ ἔμεινεν ἐκτεθειμένον, μέχρι τῆς εἰς Ζάκυνθον μετακομιδῆς αὐτοῦ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ